

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν φίλοι τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ, Ἄγγλοι, ἐπισκεπτόμενοι τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἑλληνικὴν Ἀνατολήν, μᾶς ἀνακοινοῦσι τὰς ἐντυπώσεις των. Μακρὰ ἐπιστολὴ ἦν ἐλάβομεν κατ' αὐτὰς ἐκ Λουδίνου παρὰ κυρίας ἄρτι ἐπανελθούσης ἐξ Ἀθηνῶν ἀντιπροσωπεύει τὰς κρίσεις τῶν πλείστων καὶ θεωροῦμεν ἄξια δημοσιεύσεως ὡς ἓν ἐν τῶν γραφομένων της. Ὁ σύζυγός της, ὅστις εἶνε διακεκριμένος συγγραφεὺς, μέλλει προσεχῶς νὰ ἐκδόσῃ βιβλίον περὶ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ κυρία λέγει: “Τὸ ἐνδιαφέρον μου δὲν θὰ ἦτο εἰλικρινὲς εἰάν σᾶς ἔλεγον μόνον τὰς ἀγαθὰς ἐντυπώσεις ἃς ἔσχομεν ἐκ τῶν ἀγαθῶν περιποιήσεων τῶν ἐπιδαφιλευθεισῶν ἡμῖν. Θέλω νὰ σᾶς εἶπω μόνον τί μοι ἐφάνη χωλαῖνον καὶ ἀπειλοῦν κατάρρευσιν τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος ὅπερ μὲ τόσας θυσίας ἀνήγειρεν ὁ ἑλληνικὸς λαός. Περιηγήθην μετὰ τοῦ συζύγου μου ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ἐξαισία χώρα ὑπὸ ἔποψιν φύσεως καὶ μεγάλαί αἱ λαυθάνουσαι δυνάμεις της, ἃς ὅμως οὐδεὶς φαίνεται φροντίζων ἢ ἐννοῶν νὰ ἀναπτύξῃ. . . . Ἡ φρικτὴ ἀνακρίβεια τῶν ἀτμοπλοίων καὶ ἡ ἀπερίγραπτος ῥυπαρότης καὶ ἀνθυγιεινότης τῶν ξενοδοχείων μὲ ἔπεισαν νὰ μὴ ἐπισκεφθῶ πλέον τὴν πατρίδα σας, τῆς αὐτῆς δὲ γνώμης εἰσὶν ὅλοι οἱ ἄλλοι περιηγηταὶ μεθ' ὧν ἐσχετίσθην. Οἱ πλούσιοί σας ἐγείρουσι πομπώδη μέγαρα ἐν τῇ πρωτεύουσῃ πρὸς τὸ θεαθῆναι (ὄχι πρὸς τὸ βιώσαι) καὶ δὲν ὑποπτεύονται ὅτι τὸ χρέμα των θὰ ἐτοποιεθεῖτο ἐπικερδῶς εἰάν ὀργάνιζον ἀνέσεις καὶ τάξιν διὰ τοὺς ἐπισκεπτομένους τὴν Ἑλλάδα. . . . Ἀπὸ τὰς καθ' ἡμέραν ἐμπορικὰς δοσοληψίας ἀπεκόμισα ἀληθμονήτους ἀναμνήσεις. Περιῆλθον ὅλον τὸν κόσμον καὶ ἤκιστα θαυμάζω τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐμπορικὴν ἠθικὴν ὅπουδῆποτε, ἀλλ' ὅ,τι ἠσθάνθην ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Τουρκίᾳ μὲ συνετέραξε βαθύτατα. Πᾶσα δοσοληψία εἶνε μία παγὶς πρὸς ἀφαίμαξιν τοῦ ἀγοραστοῦ. Αὐτὸ φαίνεται τὸ ἐμπορικὸν δόγμα τὸ ἐπικρατοῦν ἐν Ἑλλάδι. Τὸ σύστημα τοῦ ρίχ ἴχε εὐρον μόνον εἰς δύο μέρη ἐν Ἀθήναις, καὶ εἶνε μέγα κρίμα ὅτι οἱ πεφωτισμένοι ἐκ τῶν Ἑλλήνων δὲν εὐρίσκουσι τῦρον νὰ πείσωσι τὸν κόσμον νὰ τὸ ἀσπασθῇ γενικῶς. Ὅχι εἰάν ὀργάνιζον σύστημα ἀνέσεων καὶ θεληγῆτρων λέγω ὅτι θὰ ἐχύνετο εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ χρυσὸς τῶν ἑκατομμυριούχων περιηγητῶν, ἀλλὰ ἀπλῶς εἰάν κατωρθοῦτο νὰ ἐπικρατήσωσι δύο ἢ τρεῖς ἀρχαὶ ἐν τῇ ἐμπορικῇ συναλλαγῇ ἃς ὅλος ὁ πεπολιτισμένος κόσμος θεωρεῖ τῶν

ὧν οὐκ ἄνευ. Ἀκεραιότης, εὐσυνειδησία καὶ καταφρόνησις πάσης ῥυπαρᾶς κερδοσκοπίας. Ἄν αὐτὰ οἱ ξένοι εὐρίσκον ἐν Ἑλλάδι θὰ ἠνείχοντο πᾶσαν ἄλλην ἑλλειψιν ἀνέσεων ἀρκεῖ νὰ μὴ ἐκινδύνευεν ἡ υἰγεία των. Ἡ καλλονὴ τῆς Ἑλλάδος, ἡ ἀρχαία γοητεία, ἡ ῥωμαντικότης τῶν ἑλληνικῶν ἀναμνήσεων γοητεύουσιν ἰσχυρῶς. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ἑλλειψις τῶν εἰρημένων ἀρχῶν ἀποτελεῖ σινικὸν τεῖχος μεταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ μιᾶς σπουδαιοτάτης πηγῆς πλούτου. Τὰ πλεονεκτήματα τοῦ ρίχ ἴχε ἀνεγνώρισεν ὅλος ὁ κόσμος ἤδη καὶ ἡ Ἰταλία ἐλκύει τοὺς περιηγητὰς ἐνεκα τούτου. Αἱ ὀρισμέναί τιμαὶ εἶνε ῥιζωμένη πλέον ἐμπορικὴ συνήθεια ἔχουσα τὴν γενεσίν της ἐν Ἀγγλίᾳ ἐνθα οἱ Κουάκεροι τὴν ἐκήρυξαν καὶ τὴν ἐφήρμοσαν ἀναχωρήσαντες ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν των ἀρχὴν ὅτι τὸ ψεύδεσθαι μαιίνει τὸ πνεῦμα καὶ ἀποφασίσαντες νὰ κανονίζωσι συνωδὰ πρὸς αὐτὴν πᾶσας τὰς ἐμπορικὰς των πράξεις. Ἐκτοτε καθιερώθη καὶ ἡ γνωστὴ παροιμία “Ἡ εὐθύτης εἶνε ἡ ἀρίστη μέθοδος” (Honesty the best policy). Ἀπὸ τοὺς Κουακέρους διδαχθεῖσα ἀνεγνώρισεν ἅπανα ἡ πεπολιτισμένη ἐμπορεία ὅτι ἡ εὐσυνειδησία καὶ ἡ ἀκεραιότης ἔχουσι τὴν στερεὰν εὐπορίαν ὡς ἀναποφευκτὸν ἐπακολούθημα. Διὰ τοῦ συστήματος τῶν ὀρισμένων καὶ μετρίων τιμῶν οἱ Κουάκεροι προσεῖλκυσαν ὅλους τοὺς ἀγοραστὰς εἰς τὰ καταστήματά των καὶ ἠνάγκασαν οὕτω πάντα τοὺς ἄλλους ἐμπόρους νὰ ἀσπασθῶσι τὸ σύστημα. Ἐντεῦθεν ὁ κόσμος ἐσυνέθισε τόσῳ εἰς αὐτὸ ὥστε ἤδη βδελύσσεται τὸ πρῶν καθεστὸς, καὶ αὐτὸ τὸ πρῶν καθεστὸς δυστυχῶς ἐπικρατεῖ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Τουρκίᾳ, ἀπωθοῦν τὸν κόσμον. Θὰ θαυμάσητε εἰάν σᾶς εἶπω πόσοι γνώριμοί μου βλέποντες ἑλλειψιν ὀρισμένων τιμῶν ἀπέχουσι πάσης ἀγορᾶς ἔστω καὶ εἰδῶν ἀπαραιτήτου ἀνάγκης. Ἐλλειψις ἀκεραιότητος εἶνε ἑλλειψις υἰγείας, καὶ ἑλλειψις υἰγείας εἶνε πτωχεία ἠθικὴ καὶ ὑλική. Ἐτέραν ἐνδειξιν νοσηρότητος τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Ἑλλάδος κρίνω τὴν ῥυπαρότητα τὴν ἐπικρατοῦσαν πανταχοῦ τῆς χώρας δίκην ἀντιφωνήσεως πρὸς τὴν προσημειωθεῖσαν ἠθικὴν ἀδυναμίαν. Αἱ ἀπόψεις τοῦ βίου ἅπασαι θίγονται ἐκ τοῦ ζητήματος τῆς καθαριότητος καὶ εἶνε ἀπείρως ζωτικὸν καὶ οὐσιῶδες νὰ κηρύσσεται ἀκαταπαύστως ἡ σπουδαιότης τοῦ καθαρῶς ζῆν ὑπὸ τε ἠθικῆν καὶ ὑλικῆν ἔποψιν. Αὐτοὺς τοὺς δύο ἐχθροὺς τῆς πατρίδος σας κατώπτευσα φρικιώσα καὶ ἐπειδὴ γνωρίζω τὴν θεμελιώδη ἀρχὴν τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ καὶ

ἐπειδὴ ἀγαπῶ τὸ γένος σας γράφω ὑμῖν ταῦτα βεβαία οὐσα ὅτι δὲν θὰ τὰ ἀποδόσητε εἰς κακογνώμονα διάθεσιν. Οὔτε Βούλγαροι οὔτε ἄλλοι οἰοιδήποτε ἀντίπαλοι ὑμῶν θὰ δυνηθῶσι ποτε νὰ προξενήσωσι τὸ ἑκατομμυριοστὸν τοῦ κακοῦ ὅπερ προξενούσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα οἱ δύο εἰρημένοι ἐχθροὶ της."

Μεγίστης σημασίας εἶνε τὸ ἐν Γαλλίᾳ συζητούμενον νομοσχέδιον περὶ ὑποχρεώσεως τοῦ Δημοσίου νὰ ἔρχεται εἰς ἐπικουρίαν παντὸς ὑπερβάντος τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του. Εἶνε λίαν ἐνδιαφέρον νὰ σημειωθῇ τὸ πνεῦμα ὑφ' ὃ μέλλει νὰ ἰσχύσῃ ὁ νόμος οὗτος ἂν, ὡς πιστεύομεν, ψηφισθῇ. Ἡ χορήγησις συντάξεως δὲν θὰ εἶνε οἰουεὶ φιλανθρωπία τις τοῦ Δημοσίου ὑπὲρ τῶν ἐξηκονταετῶν πολιτῶν, ἀλλὰ ὀφειλή. Ἐντεῦθεν ὁ ἐν λόγῳ νόμος ὀρίζει ὅτι πᾶς ὑπερβαίνων τὸ ἐξηκοστὸν ἔτος ἔχει δικαίωμα νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ Δημοσίου περὶ ἀπονομῆς συντάξεως. Ἐὰν τὸ δικαστήριον δεχθῇ τὴν ἀγωγὴν, ὁ ἐνάγων θὰ λαμβάνῃ σύνταξιν μέχρι εἴκοσι φράγκων τὸν μῆνα. Τὸ σπουδαῖον εἶνε ὅχι ἡ σύνταξις, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ ἣν διδάσκει τὸ νομοσχέδιον καὶ ἣτις ἐμπνέει ὅμοια κινήματα ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἄλλαις χώραις. Τὸ ζήτημα εἶνε τοῦτο: Ἐὰν τις τῶν πολιτῶν, ἀνὴρ ἢ γυνή, ἀμοιρῇ μέσων ἀνέσεως, τὴν εὐθύνην τῆς ἀποζημιώσεως φέρει τὸ Δημόσιον ἰδίως ἂν ὁ στενοχωρούμενος εἶνε γηραιῶς ἡλικίας. Βεβαίως ἀπὸ τὴν δημιουργικότητα τοῦ ἀτόμου ἐξαρτᾶται ἡ ἰσχὺς τοῦ Δημοσίου, ἀλλ' ἐνὸς δὲν κηρύσσεται καὶ τὸ Δημόσιον ὑπεύθυνον διὰ τὰς εὐκολίας καὶ εὐκαιρίας τοῦ δημιουργοῦ ἀτόμου, τὸ άτομον ἔχει ἀγωγὴν καὶ ἡ ἀγωγή του δύναται τότε μόνον νὰ ἀπορριφθῇ, ὅταν ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ ἐνάγων κακοβούλως ἢ ὀκνηρῶς ἀπέχει πάσης δημιουργικῆς δράσεως. Καθιερουμένης τῆς ἀρχῆς ταύτης, ἐν μόνον βῆμα ἀπέχει ἡ ἄλλη ἀρχὴ καθ' ἣν ἴσως τὸ Δημόσιον θὰ ἔχῃ ἀγωγὴν κατὰ ἀτόμων προδήλως ἀπολαύοντων μέσα ἀνέσεως πλείονα τοῦ δέοντος καὶ ἡ ἀγωγή τοῦ Δημοσίου τότε μόνον θὰ εἶνε ἀπορρίψιμος ὅταν ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἐδημιούργησεν ὁ ἴδιος ὅλην τὴν ἀφθονίαν τῶν μέσων ἅτινα ἀπολαύει.

Πρὸ μᾶς ἐβδομάδος ἐδημοσιεύθη ἐν Λονδίῳ ἐκτυπωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Τυπογραφείου τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ὁξφόρδης ἀρίστη ἐκδοσις τοῦ εὐαγγελίου, γενομένη ὑπὸ τοῦ κ. E. Spencer Dodgson, ἐν τῇ βασκικῇ γλώσσῃ. Ἡ περίεργος αὕτη εὐρωπαϊκὴ γλώσσα, ἡ τόσῳ ἀνομοία πρὸς πᾶσαν ἄλλην, ὀμιλεῖται ἐν ταῖς χώραις τῶν κάτω Πυρρηναίων ὑπὸ ἡμίσεος ἑκατομμυρίου ἀνθρώπων οἵτινες, ὡς λέγεται, εἶνε ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἰβήρων καὶ διασώζουσιν ἀξιοσημεῖα ἐθνικὰ ἥθη καὶ ἔθιμα. Ἡ μετάφρασις ἐγένετο τῷ 1571 ὑπὸ τοῦ ἐκ Βερασκοῦ τῆς Γαλλίας Ἰωάννου Λεῖσαρράγα καὶ ἐδημοσιεύθη δαπάναις τῆς βασιλείσεως τῆς

Ναβάρρας, Ἰωάννας. Ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Dodgson εἰρημένη ἐκδοσις εἶνε ἡ τρίτη καὶ τὸ ἔργον θεωρεῖται μεγάλης ἀξίας. Ὁ κ. Δόδγσον εἶνε ἑλληνιστὴς ἐκ τῶν ὀλίγων, ἔχει δὲ καὶ δίπλωμα "διδάκτορος τῆς νεοελληνικῆς" τῆς ἐν Παρισίοις Σχολῆς des Langues Orientales Vivantes.

ΜΙΑ ΚΛΕΙΝΗ ΑΓΓΛΙΣ, ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΣ.

Ἡ LADY FLORENCE DIXIE.

Ἡ ΕΡΕΥΝΑ σεμνύνεται δυναμένη ἀπὸ τοῦδε νὰ θεωρῇ ὡς συνεργάτιδα τὴν λαίδην Φλωρεντίαν Δίξη, ἀγγλίδα κλεινὴν καὶ μεγαλοφυῆ περὶ ἧς ὠμίλησα ἤδη ἐν τῷ τεύχει τοῦ Ἀπριλίου, παρασχὼν * περικοπὴν ἐκ τοῦ κοινωνιολογικοῦ αὐτῆς δράματος "Ιξολα. Τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ δευτέρου τόμου τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ θὰ περιέχῃ σπουδαιότατον ἄρθρον ἐπίτηδες διὰ τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν γραφέν ὑπὸ τῆς κυρίας Φλωρεντίας καὶ ἀποτελοῦν ἐκκλησίαν ἢ μήνυμα πρὸς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος. Πολλοὶ κοινωνιολόγοι πρὸ ἡμίσεος αἰῶνος εἶχον μορφώσει χρυσᾶς ἐλπίδας ἐκ τῆς ἀναβιώσεως τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου ἀλλ' ὀλίγοιτο εἰσὶ σήμερον οἱ διατρέφοντες ἀκόμη αὐτάς. Μεταξὺ τῶν ὀλιγίστων τούτων εἶνε ἡ κυρία Φλωρεντία. Αἱ ἐκλεκτότεραι φύσεις τῆς ἐποχῆς μας ταρασσονται καὶ ἀδημονοῦσι διὰ τὴν χυδαίωσιν εἰς ἣν ἀπειλεῖ νὰ ἐξωθήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα ὁ ἐπικρατῶν ἐμπορικισμὸς καὶ στρατιωτικισμὸς. Ἐν ταῖς ἀναλύσεσι καὶ μελέταις αὐτῶν κατέληξαν εἰς καθορισμὸν δύο στοιχείων ὧν ἡ ἰσορροπία εἶναι ἀπαραίτητος ὄρος ὑγιούς κοινωνίας. Τὰ δύο στοιχεῖα τῆς φιλοσοφικῆς ταύτης ἀναλύσεως εἶνε ὁ ἑλληνισμὸς καὶ ὁ ἑβραϊσμὸς (ἢ λατινισμὸς) ἐν τῷ τρόπῳ τοῦ σκέπτεσθαι. Ὁ πολιτισμὸς μας πάσχει ἀπὸ πληθώραν ἑβραϊσμοῦ ἀλλ' ἔνδειαν ἑλληνισμοῦ. Ὅταν τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἐξανέστη, οἱ φιλόσοφοι ἀνεθάρρησαν νομίσαντες ὅτι διανοίγεται εἰς τὴν οἰκουμένην πηγὴ ἑλληνισμοῦ. Ὅτε βραδύτεραν ἀνεκάλυψαν τὴν πλάνην τῶν ἐλησμώνησαν τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔστρεψαν τὰς ἐρεῦνας τῶν ἀλλαχού. Ἡ λαίδη Φλωρεντία δὲν φρονεῖ ὅτι τὸ στοιχεῖον τοῦ ἑλληνισμοῦ εἶνε παντάπασιν ἀλλότριον τοῦ Ἕλληρος, ἀρκεῖ νὰ τὸν ἀφυπνίσωμεν. Ἐντεῦθεν ἡ ἐκκλησίς της διὰ τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ. Ἄν ἡ φωνὴ της εὖρη ἤχώ, δὲν εἶνε παράλογον νὰ ἐλπίσῃ τις νέαν παλιγγενεσίαν κοινωνικὴν. Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς μεταβολῆς τοῦ τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι. Τί πρέπει; Νὰ εἴμεθα ἔμποροι καὶ μηχαναί, ἢ ἄνθρωποι καὶ πνεύματα; Αὐτὸ εἶνε τὸ πρόβλημα. Διὰ προσηκούσης διαπαιδαγωγήσεως οὐδόλως ἀπίθανον νὰ δείξῃ ἡ ἑλληνικὴ φυλὴ μεγίστην ἐπιδεκτικότητα μεταμορφώσεως. Ἡ ΕΡΕΥΝΑ εἶνε εἰς παράγων τῆς διαπαιδαγωγήσεως ταύτης καὶ ἀφορᾷ εἰς τὴν κοινωνικὴν μεταμόρφωσιν. Πᾶν ὅ,τι δὲν ἀντιστρατεύεται πρὸς τὸν προορισμὸν της ταῦτον, ἀναγκαίως ἐξυπηρετεῖ αὐτόν. Εὐχαριστοῦμεθα ἐντεῦθεν καθιστῶντες τὴν φωνὴν τῆς κυρίας Δίξης ἀκουστὴν εἰς τὰς Ἑλλήνας. Πρὸ ἐνὸς αἰῶνος ἡ φωνὴ τοῦ Σέλλεϋ ἤμαψε πῦρ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Βύρωνος καὶ ἐγέννησε τὸν γαλαξίαν ἐκείνων τῶν ἐλληνοφρόνων ὧν τὰ ὄνειρα ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες τόσῳ ὀδυνηρῶς διελύσαμεν. Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι καὶ ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ παρερμηνεύσαμεν τὸ νόημα τῆς ἐλευθερίας. Ἡ ἐλευθερία εἶνε ἱερά, ἀλλ' ἐλευθερία διεξυγμένη ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν εἶνε τραγικὴ φαντασμαγορία. Πέπρωται ἀραγε ἡ φωνὴ τῆς Lady Florence Dixie νὰ γεννήσῃ νέον γαλαξίαν ἐλληνοφρόνων ἰκανῶν νὰ συνεργασθῶσι μετ' ἡμῶν πρὸς ἐπίδιωξιν τοῦ ἀληθοῦς ἑλληνικοῦ ἰδεώδους; Εἶνε ποιήτρια, εἶνε μεγαλοφυῆς καὶ δὲν ὑστερεῖ τοῦ Shelley,

* Σελίς 149.

LADY FLORENCE DIXIE

(AT THE AGE OF NINETEEN)

Author of "Isola" and "Ijain."

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗ
ΤΟΜΕΑ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. Κ.
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΠΕΤΣΙΟΣ

ἀμιλλᾶται δὲ πρὸς τὴν ἄλλην ὑπερφυᾶ ἀγγλίδα, τὴν ὠραίαν καὶ σοφὴν Anna Kingsford, κατὰ τὸν ἐνθουσιασμόν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος. Τὰ ἔργα τῆς εἶνε εὐρυτάτου ἐνδιαφέροντος ἄρκει νὰ εἶπω ὅτι εἰκοσαετῆς ἔτι ἦτο γνωστὴ ὡς ἐξευρετήρια τῶν χωρῶν τῆς νοτίου Ἀμερικῆς καὶ τὰ συγγράμματά τῆς τάσσονται μεταξύ τῶν αὐθεντιῶν. Ἄλλ' ὅτι εἰδικῶς ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ ἡμέτερον πρόγραμμα εἶνε τὸ ἀνθρωπιστικὸν τῆς κήρυγμα, καὶ τοῦτο εἶνε ἀκριβῶς δι' ὃ φαίνεται γεννηθεῖσα, διότι τὸ ἐξαγγέλλει μετὰ σπανίας δυνάμεως καὶ εὐθυβολίας. Ἡ περὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ ἀλήθεια εἶνε οἰκονεὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς τῆς ἔχει ζυμωθῆ μετὰ τὴν ἰδιοσυστασίαν τῆς καὶ ἐξ ὅλων ὅσα γράφει ὁ ἀνθρωπισμὸς διαλάμπει ὡς πρυτανεύουσα ἀκτίς τοῦ νέου φωτός. Ἐχὼ ἐνώπιόν μου τὸ προσφάτως δημοσιευθὲν συγγράμμα τῆς Ijaia; or, the evolution of a mind. ἔμπλεον χάριτος καὶ μαγγανείας βιβλίον. Ἡ ἀνέλιξις τῆς διανοίας τοῦ καρασίου τοῦ φέροντος τὸ παραδοξόλογον τοῦτο ὄνομα, Ἰτζαῖνη, εἶνε τὸ θέμα τῆς ἀφηγήσεως. Καὶ θεῶν νὰ σημειωθῆ καλῶς ὅτι ἡ ἀφήγησις αὕτη εἶνε ἀληθινὴ βιογραφία τὰ γεγονότα τῆς ὁποίας εἶνε ἐξακριβωσιμὰ ἐκ φυλασσομένων ἐγγράφων. Ἡ Ἰτζαῖνη, ἥς ἡ προσωπικότης διαφανῶς καλύπτει τὴν ταυτότητα αὐτῆς τῆς λαίδης Φλωρεντίας, εἶνε γόνος ἀρχαίας σκωτικῆς οἰκογενείας εὐπατριδῶν. Μικκύλη ἔτι οὐσα ἐστενοχωρεῖτο ἐν μέσῳ τῆς ἀριστοκρατικῆς ὀρθοδοξίας τοῦ κύκλου τῆς. Τὸ πνεῦμα τῆς ἐξανίστατο κατὰ τῶν σκληροτήτων καὶ πρυσποϊήσεων αἰτινες διακρίνουσι τὸσφ τοὺς κύκλους τῶν "εὐ ἡγμένων" ἢ εὐ γεννημένων. Εὐθαρσὲς παιδίον ἡ Ἰτζαῖνη τολμᾷ νὰ διαμαρτύρεται κατὰ πάσης αὐθεντίας ἀντιτάσσουσα τὸ σίβας πρὸς τὴν ἀλήθειαν ὡς τὸ μέγιστον τῶν ἀνθρωπίνων καθηκόντων. Οἱ γονεῖς τῆς τὴν ἔκλεισαν εἰς μονὴν καθολικῶν, ἀλλ' ἡ ἀτίθασσος θέλησις τῆς κατίσχυσε καὶ ἐκεῖ, καὶ αἱ θεματογραφίαι ἄς φείλε νὰ στέλλῃ ἀντὶ νὰ εἶνε συντεταγμένοι συνωδὰ πρὸς τὰ διδάγματα τῆς Ἐκκλησίας, ἀπετέλουν πράγματι ἐμβριθεῖς μελέτες στεγματιζούσας τὰς μεθόδους δι' ὧν ἡ Ἐκκλησία στενεύει τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν καὶ καταγγελλούσας τὴν παντοῖα ψεύδη, τὰς ὁμότητας καὶ τὰς ὑποκρισίας ἃς ἡ κοινωνία ἀνέχεται καὶ διαπράττει ἐν ὀνόματι τοῦ θεοῦ τῆς ἀγίας καὶ τῆς ἀληθείας. Θεῖα τις αἴρα αὐτοθυσίας καὶ ἀφροσύσεως πρὸς τὴν ἀλήθειαν διαπνέει τὸν χαρακτήρα τῆς Ἰτζαῖνης ἀπ' αὐτῆς τῆς κοιτίδος τῆς. Ψυχὴ ἱκανὴ νὰ ἀψηφίσῃ τὰ πάντα χάριν τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐλευθερίας, ἦτο μικρὰ ἥρωϊς καὶ μάρτυς τῶν μεγάλων τούτων ἀρχῶν. Καθ' ὅσον πρὸς τὴν ἀνταρσία αὕτη ἀφήγησις, εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀναγνώστου παρίσταται ὄχι ἡ ἐξαιρετικὴ φύσις τῆς Ἰτζαῖνης, ἀλλ' ἡ παθητικὴ εἰκὼν παντὸς παιδίου τελούτος ὑπὸ τὸν ζυγὸν μυσποῦντων καὶ στρεβλοφρόνων παιδαγωγῶν. "Ἄφετε τὰ παιδία νὰ ἔλθωσι πρὸς με," φαίνεται ἐπιμόνως λέγουσα διὰ τοῦ στόματος τῆς Ἰτζαῖνης ἡ ἀγνή Ἀλήθεια, ἡ οὐδὲν κοινὴν ἔχουσα πρὸς τὰς ποικίλας παραλήψεις τῶν παιδαγωγῶν. Τὴν παρουσίαν εὐρυτέρου τινος νοῦ πάντοτε ἡ Ἰτζαῖνη ὠσφραίνεται. Ἐφιλοξενεῖτο ποτε ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς ὁ λόρδος Δῶφφερν. Ἡ Ἰτζαῖνη ἐντὸς ὀλίγου τὸν καθιστᾷ φίλον τῆς καὶ θαυμαστήν τῆς, ἀποσπᾷ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ νύξεις πρὸς ἔρευναν τῆς ἀληθείας, καὶ εἰς ἀντάλλαγμα περιπτύσσεται αὐτὸν εὐγνωμόνως καθημένη ἐπὶ τῶν γονάτων του. Τῇ ἔδειξεν, ἰχνογραφήσας ἐπὶ τεμαχίου χάρτου, τὴν θέσιν τῆς γῆς ἐν τῷ ἡλικίῳ συστήματι. Ἦτο ἡ πρώτη δι' αὐτὴν ἀποκάλυψις τὸ ἰχνογράφημα ἐκεῖνο. Ἐπειὸν χαρακτηριστικὸν εἶνε ἡ ἐνέργεια τῆς Ἰτζαῖνης, δωδεκαετούς ἤδη, ἐν Παρισίοις. Ἡμέραν τινα κάτωθεν τῆς οἰκίας διήρχετο στρατὸς καὶ παράταξις. Τί συμβαίνει; Εἰς στρατιώτης, εὐσταλῆς καὶ ἀκμαῖος, ἐμελλε νὰ καθαιρεθῆ καὶ ριφθῆ εἰς τὰς φυλακὰς διότι παρέβη τὴν πειθαρχίαν. Ἡ Ἰτζαῖνη εἶδε τὸν οἰκτρῶς ἀπομεμαρῶμένον ἄνδρα, καθαιρούμενον, ὄνειδιζό-

μενον καὶ ἀπαγόμενον ἐν μέσῳ ζητωκραυγῶν νῖνε Ἰαρμέε, νῖνε Ναπολέον. Οἰκτος ἐκυρίευσεν τὴν καρδίαν τῆς. Ἀφίει τοὺς οἰκέλους τῆς καὶ τρέχει πρὸς τὸ θῦμα. Πλησιάζει τὸν καταδικὸν καὶ τοῦ λέγει: "Ἡ Ἰτζαῖνη πολὺ λυπεῖται διὰ τὴν θέσιν σου, καὶ σοῦ ὑπόσχεται ὅτι θὰ παρακαλέσῃ τὸν αὐτοκράτορα νὰ σὲ ἐλευθερώσῃ." Μετ' ὀλίγον εὐρέθη εἰς ἀμυχανίαν πῶς νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν τῆς. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους ἔσχε τὴν ἔμπνευσιν. Πρὸ τῆς γεννήσεώς τῆς ὁ Ναπολέον ἐφιλοξενεῖτο ἐν Σκωτίᾳ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς, τοῦθ' ὅπερ ἡ Ἰτζαῖνη δὲν ἠγνοεῖ. Γράφει πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ μετὰ τινος ἡμέρας ἔρχεται ἡ ἀπάντησις: "Μα ποῖται, ἔθιξες τὴν καρδίαν τοῦ Ναπολέοντος ἢ ἐπιθυμία σου θὰ γίνῃ. Ὁ Ναπολέον δὲν ἐλησμόνησε τὰς ὠραίας ἡμέρας ἃς διήλθεν ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ πατρὸς σου ὅτε ἦτο ἀκόμη ἀελοῦς Λουδοβίκος Ναπολέον." Ὁ στρατιώτης ἠλευθερώθη καὶ ἐγκαταστάς ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ ἀφῆκεν οἰκογένειαν ἀκμάζουσαν σήμερον. Δύο ἔτη βραδύτερον εἰ Ἰταλία περιηγουμένη ἡ Ἰτζαῖνη συνῆντησε τὸν μέγαν μυθιστοριογράφον, ποιητὴν καὶ πολιτευτὴν λόρδον Λύττων, μεθ' οὗ, καίπερ ἐξηκουσαετούς καὶ πλέον συνέθεσε στενὴν φιλίαν. Ὁ Λύττων ἐπήνεσε τὰ ποιήματα ἃντα ἡ Ἰτζαῖνη εἶχε γράψει τὸσφ μικρὰ οὔσα, καὶ τῇ ὑπεσχέθη νὰ τὰ ἐκδόσῃ προτάσσων ἴδιον πρόλογον ἀλλ', ἀπέθανεν εὐθὺς ὑστερον μὴ προφθάσας νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του. Τὰ ποιήματα ταῦτα ἐξεδίδθησαν κατ' αὐτὰς ὑπὸ τὸν τίτλον The Songs of a Child καὶ τὸ ἀγγλικὸν δημόσιον ὄλοεν ἀναγινώσκει αὐτὰ μετὰ θαυμασμοῦ διὰ τὸ ποιητικὸν ὕψος των καὶ τὸ φιλοσοφικὸν βάθος των. Ἡ Ἰτζαῖνη εἶχε τὴν ἔξιν νὰ γίνεταί ἀφαντος ἀπὸ τὰς ἀριστοκρατικὰς ἐσπερίδας καὶ τοὺς ἀνακτορικοὺς χοροὺς, ἀπωφελομένη τῆς εὐκαιρίας πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν κρησφυγίων τῆς ἀθλιότητος. Μετῃμφισμένη εἰς νεανίαν ἐπισκέπτετο νύκτωρ τὰ κέντρα τῶν ἀνεστίων, ἀστέγων καὶ πεινῶντων ὧν ἡ ὕδνηρὰ κατάστασις ἀποτελεῖ τὸσφ σκανδαλώδη ἀντίθεσιν πρὸς τὴν λαμπρότητα τῶν χορῶν καὶ τῶν ἐσπερίδων τῆς πλουτοκρατίας. Ἡ Ἰτζαῖνη ἐκ τῶν ἐπισκέψεων τῆς τούτων ἀπεταμίενεν ἐν τῇ ψυχῇ τῆς μένος ἀδιάλλακτον κατὰ τοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτος. Τοιαύτη ἡ ὑπερφυῖς Ἰτζαῖνη, ἥς ὁ βίος τὸσφ γλαφυρῶς ἐκτιθέμενος ὑπὸ τῆς κυρίας Φλωρεντίας κωεῖ εἰς σοβαρὰς σκῆψεις πάντα ἱκανὸν νὰ αἰσθάνεταί τὴν δυσαρμονίαν καὶ τὴν ἀσχημίαν τοῦ πολιτισμοῦ μας. Ὅπως ὁ Τολστόης ἀπὸ τῆς ἀριστοκρατικῆς περιωπῆς του ἐν Ῥωσίᾳ κρούει τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου οὕτω ἡ λαίδη Φλωρεντία ἐν Ἀγγλίᾳ, μετὰ τὴν πριγγήπων γεννηθεῖσα καὶ ἀνατραφεῖσα ἔχει τὴν ἔμπνευσιν καὶ τὴν δύναμιν νὰ ἐξεγείρῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν νάρκη. Ἀξιοπαρατήρητον εἶνε ὅτι πανταχοῦ, καίτοι σποραδικῶς, ἀναφαίνονται ἐκ τοῦ μέσου τῆς ἀριστοκρατίας καὶ τοῦ πλοῦτου εὐγενεῖς ὄντως ψυχαὶ ἀφοσιούμεναι ἐξ ὀλοκλήρου, ἀνευ ὑστεροβουλίας καὶ ἀνευ ὄρων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Ἐχομεν παραδείγματα ἀναπαρήσεως τοιαύτης ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ εἶνε παρήγορον ὅτι ἡ ἀρετὴ αὕτη δὲν ἐξέλειπεν. Ὅτε συνέγραψε τὴν Ἰτζαῖνη ἡ λαίδη Φλωρεντία ἦτο δεκαεννέα ἐτῶν, καὶ ἡ χρωματιστὴ εἰκὼν ἡ συνοδεύουσα τὴν ΕΡΕΥΝΑΝ τοῦ μηνὸς τούτου παριστᾷ αὐτὴν ἐν τῇ ἡλικίᾳ ταύτῃ. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν συνέγραψε καὶ τὸ δράμα Isole; or, The Disinherited, ἐξ οὗ μίαν σκηρὴν ἀνεδημοσίευσεν ἐν τῇ ΕΡΕΥΝῃ τοῦ Ἀπριλλίου. Περὶ τοῦ ἔργου τούτου ἄρτι ἐκδοθέντος, οἱ κράτιστοι κριτικοὶ ἀποφαίνονται ἐπαινετικώτατα. Ὁ περιώνυμος Χολυάκ λέγει ὅτι "ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Σέλλεϋ δὲν ἠκούσθησαν φθόγγοι καρδίας γενναϊότερον καὶ σφοδρότερον παλλούσης περὶ τῶν ζωτικῶν ζητημάτων τῆς ἀνθρωπότητος." Ἡ ἥρωϊς τοῦ δράματος Ἰζόλα εἶνε βασίλισσα ἀντάρτης, ἐξαναστάσα κατὰ τῶν ἀδικιῶν καὶ ὑποκρισιῶν τῆς κοινωνίας. Ὡς ἡ Ἀντιγόνη, ἡ Ἰζόλα διαμαρτύρεται κατὰ τῶν νόμων, οἵτινες εἰσὶ κατασκευάσματα ἐπιτηθείων καὶ ἐπικαλεῖται τοὺς αἰωνίους νόμους, ὧν οὐδεὶς γνωρίζει τὴν

προέλευσιν καὶ ὧν ἡ ἰσχὺς εἶνε ἀτελεύτητος. Ἡ Ἰζολα παραιτεῖται τοῦ θρόνου ἵνα μὴ βασιλεύῃ ἀδίκου καθεστῶτος, ἀλλ' ἡ ἀφοσίωσις τῆς εἰς τὴν δικαιοσύνην τὴν φέρει εἰς τὸ κριώμα. Ἀποξενωθείσα τοῦ αὐλικοῦ βίου ὀργανίζει σῶμα ἐπαναστατῶν καὶ μετρημεισμένη εἰς ἄνδρα διαφημίζεται, ὑπὸ τὸ ὄνομα Φορτουνάτος, ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως, ἀναπληρῶν τὸν συλληφθέντα καὶ εἰς θάνατον καταδικασθέντα ἀρχηγὸν Βέρλην. Τούτου τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς ἀπόδρασιν ὁ Φορτουνάτος κατορθώνει καὶ ἔκτοτε οἱ δύο διευθύνουσι τὴν ἐπανάστασιν ἐπιτυχῶς. Ἀλλὰ προδότης λαβὼν ἀπὸ τῶν Ἀρχιεπίσκοπον Κανταβουρίας (γνωρίζοντα τὸ μυστικὸν ὅτι ὁ Φορτουνάτος εἶνε ἡ βασίλισσα) ὑπόσχεσιν ἀμοιβῆς δεκακισχιλίων λιρῶν ἀποκαλύπτει εἰς τὴν αστυνομίαν τὸ ἐπαναστατικὸν κρησφύγετον, καὶ οὕτω ἡ Ἰζολα, ἥς ἡ ταυτότης ἐγνώσθη μίαν στιγμήν μετὰ τὸν ἀπαγχονισμόν, θυσιάζεται ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. Ἀλλ' ὁ θάνατός τῆς ἔφερεν ἀκριβῶς τὴν ποθομένην νίκην ὡς δεικνύει τὸ διάγγελμα τοῦ βασιλέως ὅπερ μετέφρασεν ἡ ΕΡΕΥΝΑ τοῦ Ἀπριλίου. Ὁ βασιλεὺς ὅστις ἠγάπα τὴν Ἰζολαν σφόδρα ἔμαθεν ἀργῶ ἐκ τυχαίας περιπτώσεως τὸ μυστικὸν τῆς ταυτότητος καὶ ἀπεύδει ὁ ἴδιος εἰς τὸν τόπον τῆς ἀγχόνης, ἀλλὰ ἦτο λίαν ἀργά. Ἐν δευτερόλεπτον μετὰ τὴν θανάτωσιν ἀντηχεῖ ἡ βοή τοῦ πλήθους κραυγάζοντος "χάρις, χάρις" ἐνφ' ἀσθμαίνων καταφθάνει ὁ βασιλεὺς. Ἡ παρατιθεμένη ὡδε εἰκὼν, ἥτις ἐλήφθη ἐκ τοῦ φυσικοῦ, παριστᾷ τὸν Φορτουνάτον, δηλαδὴ τὴν Ἰζολαν, ἠλίγη πρὸ τῆς συλλήψεώς τῆς, φρουροῦσαν τὸ ἐπαναστατικὸν κρησφύγετον ἐπὶ κορυφῆς τινος τῶν σκοτικῶν ὄρεων.

ΤΟ ΤΣΙΤΑΤΟΝ "ΤΙΣ ΕΙ"

Ἄντάρτις βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας, ἀρχηγὸς κοινωνικῆς ἐπαναστάσεως.

Συλλαμβάνεται διὰ προδοσίας καθ' ἓν στιγμήν ἐκτελεῖ καθήκοντα σκοποῦ.

Ἐτερον ἔργον τῆς λαίδης Φλωρεντίας, πλήρες δυνάμειος εἶνε *The wanderings of Izra* ὅπερ δημοσιεύεται ὁλοῦν ἐν περιοδικῷ τινι τοῦ Λονδίνου καὶ εἶνε πράγματι συνέχεια τῆς ἱστορίας τῆς Ἰζαίτης. Τὸ τελευταῖον κεφάλαιον δημοσιεύεται ταυτοχρόνως μετὰ τὸ παρὸν τεῦχος τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ, ἀλλ' ἡ συγγραφεὺς ἀποστέλλει εἰς τὴν ΕΡΕΥΝΑΝ στίχους τινος ἐκ τοῦ χειρογράφου τῆς μηδέποτε πρὶν δημοσιευθέντος καὶ μοι γράφει πρὸς δημοσίευσιν τὰ ἑξῆς: "Ὁ Ἰζρας ἦτο Σκώτος εὐπατρίδης ἀρχαίας καὶ ἐνδόξου καταγωγῆς, φέρων ὄνομα περίπυστον καὶ προσφιλὲς ἐν τῇ σκοτικῇ ἱστορίᾳ. Εἰκοσαετῆς ἔτι ὧν κατὰ τὸ 1877 ἠσθάνθη τὴν πίεσιν ἣν τὸ ὑπάρχον κοινωνικὸν καθεστὸς ἐξασκεῖ ἐπὶ πάσης εὐγενοῦς ψυχῆς, καὶ κατέστη ἀδιάλλακτος πρὸς τὰς παραδόσεις καὶ τὰς κοινωνικὰς συνθήκας. Ἐπιβαίνων τῆς μικρᾶς αὐτοῦ θαλαμηγοῦ Wanderer (Ἀλήτης) περιέρχεται τὰς χώρας τοῦ κόσμου μετὰ αἰσθήματα καὶ φρόνημα κλέφτου καὶ ἀλήτου ποθοῦντος ἐλευθερίαν, ἀγαπῶντος τὴν φύσιν καὶ κλίνοντος γόνυ πρὸ οὐδεμιᾶς κοινωνικῆς συνθήκης ἢ παραδόσεως, πρὸ οὐδενὸς νόμου ὃν δὲν ἀναγνωρίζει ὡς βασιζόμενον ἐπὶ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἀλήθειαι, δικαιοσύνη καὶ ἀγάπη πρὸς πᾶν ἔμψυχον ὃν αὐτὴ εἶνε ἡ θρησκεία τοῦ Ἰζρα. Πᾶν ὅ,τι ὑπομβίβαστον πρὸς τὰς ἀρχὰς ταύτας, ὁ Ἰζρας καταφρονεῖ καὶ μισεῖ μετὰ τὴν σφοδρότητα ψυχῆς λατρευούσης τὴν Ἐλευθερίαν. Ἡ πρώτη χώρα ἣν ἐπισκέψθη ἐπιβαίνων τοῦ Ἀλήτου ἦτο ἡ Ἑλλάς, καὶ πρώτη ἐπίσκεψίς του ἐν Ἑλλάδι (ὡς εἴπωμεν ἐν Ἑλλάδι) ἦτο εἰς τὸν Ὀλύμπου. Ἐκεῖ ἡμέραν τινα κατεκλίνετο ἐντὸς μιᾶς τῶν ἀγκαλῶν τοῦ γηραιοῦ ὄρου, ὅτε μετὰ ἄιστρον κλέφτου ἐγερθεὶς ἀπηύθυνεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰς ἑξῆς λέξεις:

*"Drive the cold shadows of dark night away,
And hail the Sunlight of a New born day.
Open thy lustrous eyes Oh! Greece and see.
... Wake! Let thy deep sleep be o'er,
And be wakening Greece for ever more."*

Τὸν τουρκικὸν ζυγὸν ἡ Ἑλλάς ἀπετίναξεν, ἀλλὰ δὲν βλέπει ἀκόμη τὴν ὁδόν. Εἶνε σκιὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκείνης, καὶ δὲν βλέπει τοὺς ψυχοφθόρους ἐχθρούς—τὸ ψεῦδος καὶ τὴν σκληρότητα, τὴν ἀδικίαν καὶ τὸ τυφλὸν συμφέρον—ἀπειλοῦντας αὐτὴν διὰ ζυγοῦ βαρείου ὕψος καὶ ὁ τουρκικός. Ἀποχαιρετίσας ὁ Ἰζρας τὰς κορυφὰς τοῦ Ὀλύμπου ἐξηκολούθησε τὰς περιπλανήσεις του ἀπὸ τὴν γῆν ἐπὶ τοῦ Ἀλήτου, σπουδάζων καὶ ἐρευνῶν ἐν μέσῳ τῶν φυλῶν τοῦ κόσμου καὶ κηρύσσων τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀληθείας. Οὕτω ἐξακαλουθεῖ πράττων ἔτι καὶ νῦν καὶ οὕτω θὰ ἐξακαλουθήσῃ μέχρις οὗ ἀποχαιρετίσῃ τὴν Γῆν." Ἄρθρον τῆς λαίδης Φλωρεντίας ἐπιγραφόμενον. "Τί εἶδεν ὁ Ἰζρας ἐπισκοπῶν ἀφ' ὑψηλοῦ τὴν Γῆν" μέλλει νὰ δημοσιευθῇ τὸν Ἰούλιον ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Λονδίνου *Humane Review*. Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐπρόκειτο νὰ δημοσιευθῇ ταυτοχρόνως καὶ ἐν τῇ ΕΡΕΥΝῃ ἑλληνιστί, ἀλλὰ ἡ ΕΡΕΥΝΑ μὴ ἐκδιδομένη τὸν Ἰούλιον, θὰ τὸ παραλάβῃ εἰς τὸ τεῦχος τοῦ Αὐγούστου μεταφράζουσα αὐτὸ ἐκ τῆς *Humane Review*, ἵνα οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν μορφώσωσι πλήρες φρόνημα περὶ τοῦ χαρακτήρος καὶ τοῦ αἰσθήματος τῆς κλειῆς ἡμῶν συνεργάτιδος. Θὰ συνοδεύσωμεν δὲ τὸ εἰρημένον ἄρθρον τῆς μετὰ εἰκόνας παριστάσεως τὸν Ἰζραν καὶ τὸν πιστὸν κύνα του Ῥόην ὅστις ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ κυρίου του συμπλακεὶς πρὸς λέοντα καὶ σπαραχθεὶς ἐν τῇ συμπλοκῇ.

Τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ δευτέρου τόμου τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ θὰ περιέχῃ ἄρθρον τῆς λαίδης Φλωρεντίας ἐπίτηδες γεγραμμένον διὰ τὴν ΕΡΕΥΝΑΝ καὶ ἐπιγραφόμενον Ο ἸΖΡΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΤΣ ΕΛΛΗΝΑΣ.

* Ἀπόρριψον Ἑλλάς τὸν ζόφον τῆς νυκτός,
Καὶ δέξαι τῆς αὐγῆς τὸ ἀνατέλλον φῶς,
Ἀνάστα ἐκ τῆς νάρκης τῆς τόσῳ παγεράς,
Καὶ μέμνησο τίς εἶσαι—Ἀθάνατος Ἑλλάς.

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΤΑΣΕΙΣ.

Πᾶσα κοινωνία ἥτις φιλοτιμεῖται νὰ βαδίξῃ ἐπὶ τὰ πρόσω μετὰ τοῦ συνόλου τῆς προοδευοῦσης ἀνθρωπότητος ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ εἰσδύῃ εἰς τὸ πνεῦμα ἐκάστης ἐποχῆς ἣν διέρχεται ἵνα λύῃ τὰ εἰδικὰ προβλήματα τῆς ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἐκάστοτε ἀποκαλύψεων τῆς γενικῆς ἐρεύνης. Ἄν ἀστοχήσῃ περὶ τοῦτο αἱ λύσεις αἰ ἀναγκάζονται νὰ ἀποδέχεται εἶνε στεναί, ὀπισθοδρομικαὶ καὶ ἐπικίνδυνοι. Κοινωνία ἀδυνατοῦσα νὰ λύῃ τὰ ζητήματά τῆς ἐξ ὑπερτέρας ἐπιγνώσεως παραδίδεται κατ' ἀνάγκην εἰς ἐκμεταλλεὺτας καὶ συμφεροντοθῆρας παραπλανῶντας αὐτήν. Οἱ τάσσοντες τὸ συμφέρον τῆς κοινωνίας ὑπεράνω τοῦ ἑαυτῶν καθιστῶσιν ἔργον τῶν νὰ στρέψωσι τὴν προσοχὴν τῶν πολλῶν εἰς τὸ ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν ρεύμα τῶν οὐσιαστικῶν τάσεων τῆς συγχρόνου ἐποχῆς. Οὗτος πρᾶγματι εἶνε ὁ λόγος τῆς ὑπάρξεως τῆς ΕΡΕΥΝΗΣ, ὡς ἤδη κατέστη πρόδηλον. Συνεπεῖς πρὸς τοῦτο παρέχομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας τὰς ἐπιμέλειαν σημειώσεις ὅχι ὡς πλήρεις μελέτας τῶν θεμάτων ἅτινα πραγματεύονται, ἀλλὰ ὡς νύξεις προωρισμένας νὰ διακεντήσωσι πρὸς τὴν ἐρευνᾶν τῆς ἀληθείας. Ἡ ἱστορία πάσης ἐποχῆς εἶνε ἐξωτερικεύσεις τῶν ἰδεῶν αἵτινες ἐπεκρίθησαν ἐν τῇ προηγουμένῃ. Ἰδέαι ζῶσαι ἐν ἐκάστη γενεᾷ ἀντιπαλαίουσι πρὸς ἰδέας νεκράς, ἀναποδράστως νικῶσαι. Αὗται ἀποτελοῦσι τὴν προϊούσαν ἀποκάλυψιν ἣς ἐνωτίζονται οἱ γρηγοροῦντες λαοί, οἱ δημιουργοῦντες τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ἡ προσήκουσα ἐκτίμησις τῶν γεγονότων τῆς συγχρόνου ἱστορίας καθ' ὅσον ἐκτυλίσσονται εἶνε ὅχι μόνον καθῆκον παντὸς αἰσθανομένου εὐθύνην διὰ τὴν κοινωνικὴν πρόοδον ἀλλὰ καὶ ζωτικὸν συμφέρον ἐθνικῆς σημασίας. Ἀσφαλεῖς κρίσεις δύναται μόνον νὰ σχηματίξῃ ὁ πεφωτισμένως ἐνήμερος τῶν συνθηκῶν τοῦ Συνόλου. Ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἔχωμεν τὴν δύναμιν τοῦ διακρίνειν τίνα τὰ ἔωλα καὶ τίνα τὰ ζῶντα κίνητρα τῆς φορᾶς τοῦ κόσμου. Ἰδῶμεν τίνες ἰδέαι νικήσασαι ἐχαρακτήρισαν ἀκριβῶς τὴν τελευταίαν τριακονταετίαν. Ὁ ἐν Ὁξφόρδῃ καθηγητῆς τοῦ συνταγματικοῦ δικαίου κ. Δίλσις, διὰ προσφάτου αὐτοῦ δημοσιεύματος μᾶς δεικνύει τὴν ὁδὸν τῆς ἐρεύνης ταύτης καὶ κρινόμεν τὰς σκέψεις του λίαν ἀποχρώσας καὶ καταλλήλους. Ἐν τῇ προλαβούσῃ γενεᾷ, λέγει, εἶχεν ἀναλάμψει μέγας ἐνθουσιασμός ἐκ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ κόσμου εἰς τοὺς κοινοβουλευτικοὺς θεσμούς. Τὸ γόητρον τοῦ κοινοβουλίου ἦτο εἰς τὸ ζενίθ του μέχρι τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου, καὶ ἂν ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τοὺς πολιτευομένους θὰ ἐξηκολούθει ἀκόμη, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν ἡ ἰσχὺς τῶν πραγμάτων βαθμηδὸν ὑπενώμευσε τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦτον ἅτε μὴ ἔχοντα ἀληθῆ θεμέλια. Εἶχε πιστευθῆ ὅτι μετὰ τοὺς κοινοβουλευτικοὺς θεσμούς καὶ μετὰ τὴν πρόοδον τῆς ἐπιστήμης ὁ ἐπίγειος παράδεισος πλέον

ἐξησφαλίσθη. Ἐν Ἀγγλίᾳ αἱ θεωρίαι τῆς ἐλευθερεμπορείας εἶχον γοητεύσει τὸν κόσμον, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ ἀπογοήτευσίς ἐπῆλθεν ἀλάθητος. Οἱ ἐργάται τῶν ἐθνῶν εἶχον ὑπνωτισθεῖ ἀπὸ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ὁ κοινοβουλευτισμὸς ἦτο ἡ χρυσὴ ἐγγύησις τοῦ μέλλοντος αὐτῶν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀνεκάλυψαν ὅτι ἡ ἀθλία κατάστασις τῶν ἠπείλει νὰ διαμείνῃ ἡ αὐτὴ καὶ ὑπὸ τὸν κοινοβουλευτισμὸν οἷα καὶ ὑπὸ τὸν πρὸ αὐτοῦ ἐπικρατοῦντα μοναρχισμὸν. Κατὰ συνέπειαν ἀπέσυραν τὴν συμπάθειάν των καὶ τὸ ἐνδιαφέρον των ἀπὸ τὰς καθαρῶς πολιτικὰς μεταρρυθμίσεις μὴ πιστεύοντες πλέον εἰς αὐτάς, καὶ ἤρξαντο νὰ τείνωσι τὸ οὖς εἰς τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ σοσιαλισμοῦ οὔτινες, ὅτι δῆποτε καὶ ἂν εἶνε, ἔχουσι τοῦτο τὸ πλεονέκτημα, λέγει ὁ Ἄγγλος καθηγητῆς τοῦ συνταγματικοῦ δικαίου, ὅτι εἰσὶν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι πρὸς τὰς ἐῶλους ἤδη θεωρίας περὶ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος. Τίνες ἐν συνόψει αἱ ἔωλοι ἤδη θεωρίαι αὗται; α') ὅτι τὸ κράτος δὲν ἐπεμβαίνει εἰς τὰς βιομηχανικὰς καὶ πλουτολογικὰς διαφοράς. β') ὅτι ὁ τε κεφαλαιούχος καὶ ὁ ἐργάτης ὠφελοῦνται ὡς ἄριστα ἐκ τῆς οὐδετερότητος τοῦ κράτους ἀπέναντι τῶν συγκρούσεων εἰς αἷς ἀναποδράστως ἔρχονται. γ') ὅτι ὁ συναγωνισμὸς δεόν νὰ ἀφίενται ἀκώλυτος χωρὶς νὰ λαμβάνεται πρόνοια ὅπως ἡ πολιτεία κανονίξῃ τοὺς μισθοὺς, τὰς ὥρας τῆς ἐργασίας καὶ τὰ κέρδη τοῦ κεφαλαιούχου. Ἡρέμα ὅμως εἰσήγετο ἡ σοσιαλιστικὴ θεωρία ἡ τείνουσα πρὸς ὀριστικὸν ὄλεθρον τῶν προειρημένων δογμάτων. Βαθμηδὸν οἱ ἐξ αὐτῶν ὠφελούμενοι εἶδον τὸν ἐργατικὸν κόσμον ἀποσύροντα τὴν ὑποστήριξίν του καὶ κατελήφθησαν ὑπὸ πανικοῦ ἐμπνέοντος εἰς αὐτοὺς πᾶν εἶδος ὅπλων ἀγενοῦς ἀμύνης ὧν κυριώτερα ἡ διαστροφή τῆς ἀληθείας καὶ ἡ συκοφαντία κατὰ τῶν ἐρμηνευτῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἐτι δὲ πλέον ἐκίνησε τὴν ὀργὴν των ἡ ἐμφάνισις καὶ κραταίωσις τῶν Συντεχνιῶν. Ὡς ἀναπόδραστος συνέπεια ἐπηκολούθησεν ὁ θρίαμβος τῶν συντηρητικῶν οὔτινες ἐν Ἀγγλίᾳ πρᾶγματι κυριαρχοῦσιν ἀπὸ δωδεκαετίας. Μολοντοῦτο ἄλλα αἰτία τείνουσιν εἰς ἐνίσχυσιν τῆς σοσιαλιστικῆς ἰδέας ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῆς ὁποίας ἀμφότεραι αἱ πτέρυγες τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, οἱ τε φιλελεύθεροι καὶ οἱ συντηρητικοὶ μέλλουσι προφανῶς νὰ καταρρεύσωσιν. Ἐν τῶν αἰτίων βεβαίως εἶνε ἡ παρακμὴ τῶν ἀπρηχαιωμένων θρησκευτικῶν προλήψεων καὶ ἡ ἀνατολὴ αὐτῶν νέου τρόπου τοῦ σκέπτεσθαι ὡς πρὸς τὴν σχέσιν ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ ἀνθρωπίνων καὶ θείων. Γενικῶς εἰπεῖν, ἔχει ἤδη καταδικασθῆ ὁ ἀκώλυτος συναγωνισμὸς ὡς σύστημα παγκοσμίου χρησιμότητος. Ἀφ' ἐτέρου ἐκίνησε κατὰ μέγα μέρος ἡ ἰδέα ὅτι τὸ κράτος ὀφείλει νὰ ἐπεμβαίῃ ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν, ὅπως μὴ οὗτοι ὑποδουλοῦνται ὑπὸ τῶν κεφαλαιούχων. Ἐὰν εἰς ταῦτα προσθέσωμεν τὸν πανταχοῦ ἐκδηλούμενον ζῆλον εἰς κοινωνικὰς μεταρρυθμίσεις

καὶ τὴν ἐκ παραλλήλου βαίνουσαν ἐγκατάλειψιν τῶν πολιτικῶν μεθόδων, θὰ ἔχωμεν τὸ ἄθροισμα τῶν δυνάμεων αἰτίνας συνετέλεσαν ἀπὸ τριακοντίας νὰ μεταβάλωσι σχεδὸν ἄρδην τὰς ἐμπνεύσεις καὶ τῶν κυβερνήσεων καὶ τῶν λαῶν. Εἰς ἐκ τῶν λόγων δι' οὓς ὁ ἐργατικὸς κόσμος εἶχε παράσχει ἀμέριστον τὴν ἐμπιστοσύνην του εἰς τὸν κοινοβουλευτισμὸν ἦτο ὅτι ἐφρόνει ὅτι ὑπὸ τὴν αἰγίδα αὐτοῦ δὲν θὰ συνέβαινον πλέον πόλεμοι, ἀλλ' ὅτι πᾶσαι αἱ διεθνεῖς διαφοραὶ θὰ ἐλύοντο διὰ διαιτησίας. Τὴν ἐντύπωσιν ταύτην διέψευσαν οἱ διάφοροι πόλεμοι τῆς τελευταίας πεντηκονταετίας. Ἡ ἐντονωτάτη ὁμῶς τῶν διψεύσεων ἦτο ἡ γαλλο-γερμανικὴ σύγκρουσις ἣτις ἀπέδειξεν ὅτι ὀλόκληροι λαοὶ δύνανται νὰ καταληφθῶσιν ἀπὸ τὴν φιλοπόλεμον λύσσαν ἀκριβῶς ὡς ἄλλοτε κατελαμβάνοντο οἱ βασιλεῖς. Καὶ δὲν ἦτο μόνον τοῦτο, δηλαδὴ ἡ διψεύσις τῆς προηγουμένης ἐντύψεως, ἀλλὰ συνάμα ἐγεννήθη καὶ ἡ ἐντύπωσις ὅτι "ἀνάγκη πᾶσα νὰ εἴμεθα ὅλοι ὀπλισμένοι μέχρις ὀδόντων διότι τίς οἶδε ποῖος λαὸς κάταλαμβάνομενος ὑπὸ τῆς πολεμικῆς λύσεως δύναται νὰ μᾶς ἐπιτεθῇ. Ἄνευ στρατοῦ, ἄνευ στόλου, ἡ ἀνεξαρτησία μας κινδυνεύει, ἡ ὑπαρξίς μας αὐτὴ διακυβεύεται." Ἐκ τούτου τοῦ συναισθήματος προέκυψαν οἱ φοβεροὶ ἐξοπλισμοὶ καὶ τὰ τρομακτικὰ οἰκονομικὰ βάρη ὑφ' ἃ καμπτονται ὅλαι αἱ χῶραι τοῦ κόσμου. Εἰς αὐτὸ ὀφείλει καὶ ἡ Ἑλλάς τὴν χρεωκοπίαν της, τὴν ὀπισθοδρομησίαν της, τὴν αἰσχύνην της, καὶ τὸν ξενικὸν ἔλεγχον. Παραλλήλως πρὸς ταῦτα ἐβάδισε πανταχοῦ δίψα ἐδαφικῶν προσαρτήσεων, καὶ ὅσαι χῶραι εἶχον τὴν ἰσχύν, προσήρτησαν ἄλλας χῶρας ἀνισχύρους. Οὕτω ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ στρατιωτικισμοῦ εἶδομεν τὴν Αἴγυπτον, τὸ Σουδῶν, τὴν Βυρμανίαν, τὴν Τρανσβάλην, τὴν Κύπρον προσαρτωμένας εἰς τὴν Ἀγγλίαν· τὴν Τύνιδα, τὴν Ἰνδοσινικήν, εἰς τὴν Γαλλίαν· τὴν Βεσσαραβίαν καὶ τὴν ἀρκτῶν Ἀρμενίαν εἰς τὴν Ῥωσίαν· τὴν Ζανζιβάρην καὶ τὴν Κιαοτσῶαν εἰς τὴν Γερμανίαν· τὴν Βοσνίαν καὶ Ἑρζεγοβίνην εἰς τὴν Αὐστρίαν· τὴν Μασσάβαν καὶ ὀλίγου δεῖν τὴν Ἀβυσσινίαν εἰς τὴν Ἰταλίαν· τὸ Κόγκον εἰς τὸ Βέλγιον· τὴν Κορέαν καὶ ὀλίγου δεῖν μέρος τῆς Κίνας εἰς τὴν Ἰαπωνίαν· τὴν Κούβαν καὶ τὰς Φιλιππῖνας νήσους εἰς τὴν Ἀμερικὴν κτλ. Πρέπει ἐνταντῶ νὰ ὑπολογισθῇ καὶ ὁ παράγων ὃν ἀποτελεῖ ἡ ἀνάπτυξις τῆς διεθνούς συγκοινωνίας ὡς ἐκ τῆς ὁποίας αἱ ἐκτάσεις τοῦ πλανήτου μας κατέστησαν προσίται εἰς τὰ φιλοκτήμονα ἔυστικτα. Φυσικῶς ἐκ τούτου ἐπεδεινώθη ἡ στρατιωτικὴ θερμῆ. Τῶν ἐπιδράσεων τούτων εἶνε βεβαίως προῖον ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ ἰμπεριαλισμὸς ἀναφανείς ἤδη ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τοῦ Δισραέλη. Ἡ γένεσις τοῦ σημαντικωτάτου τούτου φρονήματος ἤσκησε καὶ ἀσκει μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει διότι ἡ δόνησις αὐτοῦ ἐχαρα-

κτήρισε καὶ χαρακτηρίζει τὴν πολιτικὴν παντὸς ἔθνους, Ὁ βρεταννικὸς ἰμπεριαλισμὸς συνίσταται εἰς τὴν ιδέαν τῆς ὁμοσπονδιακῆς συναδελφώσεως πασῶν τῶν ἀνὰ τὴν ὑφήλιον ἐγκατεσπαρμένων βρεταννικῶν κοινοτήτων καὶ ἀποικιῶν. Ἐν ἀρχῇ ἡ ιδέα ἐθεωρήθη ὡς φανατικὴ οὐτοπία ὀνειροπόλου διανοίας, ἀλλὰ καθόσον ἡ πρόοδος τῆς τηλεγραφείας ἐχώρει, ἡ ιδέα ἐφαίνετο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον οὐσιαστικὴ μέχρις οὗ ὁ ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀφρικῇ ἀγὼν τῆς Ἀγγλίας συγκεντρώσας τὰ αἰσθήματα τῶν ἀπανταχοῦ βρεταννικῶν ἀποικιῶν ἀπέδειξε τὴν ἀπτότητα τοῦ πράγματος τόσον ὥστε νὰ καταστῇ ἐξόχως δημοτικὴ καὶ ποθητὴ ιδέα ἐν μέσῳ τοῦ ἀγγλικοῦ λαοῦ. Βεβαίως δὲν θὰ συνέβαινε τοῦτο ἐὰν ὑπελάνθανε μόνον τὸ αἶσθημα τῆς φυλῆς, διότι ὁ ἀγγλοσάξων δὲν οἰστρηλατεῖται τόσῳ ἀπὸ πατριωτικὰς ἐντυπώσεις, ἀλλὰ πρὸς τῷ αἰσθηματι ὑπάρχει καὶ ἡ ἀντίληψις τοῦ οἰκονομικοῦ συμφέροντος ὅπερ θὰ ἐξασφαλίζετο ὑπὲρ ἀπάντων ἐκ τῆς παγίωσης παμβρεταννικῆς ὁμοσπονδίας. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὁ ἀγγλικὸς λαός, εὐλόγως ἢ μή, ἐσχημάτισε τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἔθνικὴ εὐπορία θὰ καταστῇ ἀφθονωτέρα διὰ τῆς ὁμοσπονδιακῆς ταύτης ἐνώσεως τῶν ἀπανταχοῦ Βρεταννιῶν. Πλὴν τῆς βραχείας διακοπῆς ἦν συνετέλεσεν ὁ Γλάδστων στρέψας τὴν προσοχὴν τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοῦ εἰς τὰ βουλγαρικὰ πράγματα, ἡ πολιτικὴ τοῦ ἰμπεριαλισμοῦ ἐχώρησεν ἀπρόσκοπτος ἀφ' ὅτου ὁ Δισραέλης. α) κατώρθωσε νὰ ἐξασφαλίσῃ δικαίωμα ἀγγλικῆς ἐπεμβάσεως εἰς τὰ πράγματα τῆς Αἰγύπτου. β) ἀπέσπασε τὴν Κύπρον. γ) ὠνόμασε τὴν Βικτωρίαν Αὐτοκράτειραν τῆς Ἰνδίας. δ) ὑπεσχέθη εἰς τὴν Τουρκίαν ἄμυναν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐν περιπτώσει Ῥωσικῆς ἐπιθέσεως καὶ ε) ἐκληροδότησε τὸ ἔργον τῆς αἰγυπτιακῆς κατοχῆς εἰς αὐτὸν τὸν διακόψαντα τὴν Δισραέλειον πολιτικὴν Γλάδστωνα. Μολαταῦτα ἡ ἀγγλικὴ πολιτικὴ δὲν ἔχει σχέδιον ἐν ἐπιγνώσει ἐπιδιωκόμενον ὡς θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑπολάβῃ μακρόθεν κρίνων αὐτήν. Εἶνε πρόδηλον ὅτι ἡ Ἀγγλία ἐκτελεῖ μεγάλην ἀποστολὴν ἣτις ἐπιβάλλεται εἰς αὐτὴν μοιραίως καὶ ἦν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐγκαταλείψῃ, καὶ ἐὰν τὴν ἀπεστρέφετο. Οὕτως δὲ οὐκ ὀλίγοι Ἀγγλοὶ τὴν ἀποστρέφονται. Μοιραίως ἐπεβλήθη εἰς αὐτὴν καὶ ἡ κατάκτησις τῆς Τρανσβάλης. Ἀρχήθεν πᾶσαι αἱ βρεταννικαὶ κτήσεις προέκυψαν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον—οὐχὶ λόγῳ κατακτήσεως ἀλλὰ λόγῳ τῆς ἰσχύος τῶν πραγμάτων. Τὸ βρεταννικὸν σύνολον προέκυψεν αὐτομάτως ὡς συνέπεια τῶν ἰδιοτήτων τοῦ βρεταννικοῦ χαρακτήρος, καὶ ἡ παμβρεταννικὴ ἤδη ὁμοσπονδία φαίνεται προκύπτουσα ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου. Εἶνε πρόδηλος ἡ μεγίστη σημασία ἣν ἔχει διὰ τὴν ἀνθρωπότητα τοιαύτη ἀνέλιξις πραγμάτων καὶ διὰ τοῦτο τὴν μελέτην τοῦ θέματος κρίνομεν λίαν οὐσιώδη. Ἐν τῇ συναφείᾳ ταύτῃ βοηθητικὰ εἰσι τὰ ῥηθέντα ὑφ'

ἡμῶν ἐν προηγουμένῳ τεύχει * ἐνθα δεικνύομεν τὰς φάσεις ἃς λαμβάνει ἡ πολιτικὴ ζωὴ ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὁ κοινοβουλευτισμὸς ὑφίσταται ἐνόσω χρησιμεύει πρὸς ἐπίτευξιν ὠρισμένων κοινωνικῶν καὶ ἐθνικῶν ἀγαθῶν, καὶ πεπωμένως θὰ ἐκλείψῃ ἅμα παύσῃ νὰ εἶνε πρὸς τοῦτο ἐπιτηδευσις. Θὰ ἀναφυῇ σύστημα ἄλλο βέλτιον καὶ τελεσφορώτερον. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἡ ἐξέλιξις ἐν Ἀγγλίᾳ ὑποβοηθεῖται. Πάντα τὰ κόμματα συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τοῦτο ὅτι ἡ ὅλη νομοθεσία δεόν νὰ ἀφορᾷ εἰς τὸ συμφέρον τῶν ἐργατικῶν τάξεων, καὶ αὐτὸς εἶνε ὁ λόγος δι' ὃν αἱ ἐργατικαὶ τάξεις δὲν εἶνε τόσον ἔντονοι εἰς τὰς διαμαρτυρίας των ὡς ἀλλαγῆ. Ἐχουσί τὴν δύναμιν εἰς τὰς χεῖρας των καὶ ἅμα κρινώσι σκόπιμον θὰ στρέψωσι τὰ πάντα ὑπὲρ τῆς Ἐργασίας ἀνευ βιαιοπραγιῶν.

Προκειμένου περὶ τοῦ γαλλικοῦ πολιτεύματος ἡ ἐρευνα τοῦ πράγματος δεόν νὰ γίνῃ ἐξ ἄλλης ἀποψέως. Ἡ γαλλικὴ Δημοκρατία ἀριθμεῖ ἤδη μακρὸν βίον, ἀλλὰ τίς δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι εἶνε στερεά; Ἡ ἰσχὺς τῶν πραγμάτων τὴν ἐπιβάλλει ἀκόμη, ἀλλὰ ἡ ἐθνικὴ συνείδησις τῆς Γαλλίας αἰσθάνεται ὅτι δὲν ἰκανοποιεῖται ἐξ αὐτῆς. Καὶ φυσικῶς δὲν ἰκανοποιεῖται διότι ἡ γαλλικὴ Δημοκρατία ὑφίσταται ὄχι ἐν τῇ οὐσίᾳ τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐν τῷ τύπῳ αὐτῶν. Ὁ γαλλικὸς κοινοβουλευτισμὸς δὲν ἐκπληροῖ σκοπὸν ὠρισμένον, ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἡ ἐθνικὴ ἰδιοσυγκρασία τῶν Γάλλων διαφέρει τῆς τῶν Ἀγγλων καὶ ζητεῖ νὰ ἐξελίξῃ διόφορον τύπον πολιτικῆς ζωῆς. Δὲν εἶνε ἀπίθανον ν' ἀναφανῇ μέγας τις στρατηγὸς ὅστις νὰ ὀδηγήσῃ τὴν Γαλλίαν εἰς τὴν νίκην ἐν τινι εὐρωπαϊκῷ πολέμῳ, καὶ νὰ καταστή δικτάτωρ (τοῦθ' ὕπερ ἐν Ἀγγλίᾳ οὐδέποτε θὰ συνέβαινε), ἀλλὰ ἡ δικτατορία δὲν θὰ δυνηθῆ ποτε νὰ συντρίψῃ τὴν ἰσχὺν τῶν πραγμάτων ἣτις τείνει πάντοτε εἰς κᾶτι βέλτιον καὶ τελεσφορώτερον τοῦ προηγουμένου ἐν τῷ συμφέροντι τοῦ Συνόλου, καὶ ἐν ἀδιαφορίᾳ πρὸς φυλετικὰς ἢ ἀτομικὰς προλήψεις καὶ περιορισμούς. Ἡ ζωσα ἰδέα ὅτι πᾶσα νομοθεσία δεόν νὰ ἀφορᾷ εἰς τὴν ἀνεσιν τῶν παραγωγικῶν τάξεων νικᾷ καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἀκατασχέτως. Ἐντεῦθεν βλέπομεν τοὺς σοσιαλιστὰς καταλαμβάνοντας τὰς ὑπευθυνώτατας τῶν θέσεων τῆς Δημοκρατίας καὶ ἀναγκαζομένους νὰ νομοθετῶσιν ἤδη ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν.

Ἀντιθέτως πρὸς τὸ εὐμετάβλητον τῶν πολιτικῶν θεσμῶν ἐν Γαλλίᾳ, ἡ Γερμανία παρουσιάζει σχεδὸν ἀναλλοίωτον σύστημα πολιτικοῦ βίου. Ὁ λόγος τοῦ φαινομένου κεῖται μὲν εἰς τὴν ἐθνικὴν ἰδιοσυγκρασίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μεγάλην ὑλικὴν πρόοδον ἣτις συνετελέσθη ὑπὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἀυτοκρατορίας. Ἡ πρόοδος αὕτη προκάλεσε μεγίστην ἀνάπτυξιν βιομηχανίας, τὰ προβλήματα μεταξὺ Ἐργασίας καὶ κεφαλαίου ἀνεδεί-

χθησαν καὶ ἐκεῖ σπουδαιότερα τῶν πολιτικῶν, καὶ ἡ ἰδέα τοῦ μοναρχισμοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικισμοῦ, ὅσω καὶ ἂν ὑποστηρίζεται ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπὸ συρροῆς προσκαίρων αἰτίων, δὲν δύναται ἀλλ' ἢ νὰ ὑποχωρήσῃ μετ' ὀλίγον εἰς τὴν ζωσαν ἰδέαν τοῦ δημοκρατισμοῦ, καὶ εἰς τὴν δύναμιν τῶν ἐργατικῶν τάξεων. Αὗται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν φωτίζονται καὶ συνασπίζονται, ἡ δὲ αὐξάνουσα κατὰ συνέπειαν ψῆφος αὐτῶν ἐν τῇ Βουλῇ, δεικνύει ὅτι βαθμηδὸν ὅλοι οἱ ἐκλογεῖς ἐν Γερμανίᾳ θὰ εἶνε σοσιαλιστὰι ἐντὸς ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν.

Ἐν Αὐστρίᾳ, ἡ πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ σύστασις τῆς χώρας, δύναται τις νὰ εἴπῃ, ἐξαρτᾶται σχεδὸν ὀλόκληρος ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ Ἀυτοκράτορος. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὰ μᾶλλον ἀπρόοπτα συμβάντα δυνατὸν νὰ συντελεσθῶσιν. Ὁ κοινοβουλευτισμὸς ἐκεῖ κατέπεσεν εἴπερ πον καὶ ἀλλαγῆ, συνεπεῖα πολλῶν ἐπιδράσεων. Αἱ διάφοροι ἐθνότητες ἐξ ὧν ἀποτελεῖται τὸ κριτὸς ἐπιμένουσιν εἰς τοπικὴν ἀυτονομίαν, καὶ οὕτω βλέπομεν καὶ ἐνταῦθα τὴν ἰσχὺν τῶν πραγμάτων ὠθοῦσαν πρὸς τὸν ἀνευ βουλῆς ἀληθῆ δημοκρατισμόν.

Ἐνεκα ὅλων ἀλλοίων λόγων, ἡ αὕτη παρακμὴ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ συστήματος παρατηρεῖται ἐν Ἰταλίᾳ. Πρὸ μιᾶς γενεᾶς ἐθεωρεῖτο ἐκεῖ ὁ ἀντιπροσωπευτικὸς θεσμὸς ὡς ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τοῦ ἰταλικοῦ οἰκοδομήματος ἀλλ' ἡ ἰδέα αὕτη δὲν ἰσχύει σήμερον. Τὰ οἰκονομικὰ ἀποτελέσματα τοῦ στρατιωτικισμοῦ ὃν ἐπέβαλεν ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν τριπλὴν Συμμαχίαν, ἡ ἐπιδρασις τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις νομίζει ὅτι καταστρεφόμενον τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ θὰ ἐπαναφέρῃ τὴν κοσμικὴν ἐξουσίαν τοῦ Πάπα, ἡ ἀθλιότης τῶν ἐργατικῶν τάξεων, ἡ πρόοδος τοῦ σοσιαλιστικοῦ κηρύγματος ὑπήρξαν αἱ δυνάμεις αἰτινες ἐγέννησαν τὸ ὄλοεν ἀνδρούμενον ἐν Ἰταλίᾳ φρόνημα ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας καὶ κατὰ τοῦ βουλευτισμοῦ, τόσω μᾶλλον καθόσον κερδαίνει ἔδαφος ἢ ἐντύπωσις ὅτι μεταβαλλομένων τῶν πραγμάτων καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, καὶ καταδεικνυομένης τῆς ἀλληλεγγύης μεταξὺ τῶν γαλλικῶν καὶ ἰταλικῶν φιλοπροόδων στοιχείων, ἡ Ἰταλία δὲν θὰ ἔχῃ λόγον νὰ φοβῆται τὴν Γαλλίαν καὶ ἐπομένως νὰ τελῆ διηνεκῶς ὑπὸ τὰ ὄπλα. Ἐν τῷ μεταξὺ τὸ καθεστὸς τῆς χώρας κλονίζεται ὑπὸ τὴν σοσιαλιστικὴν πίεσιν ὑποχωροῦν εἰς τὰς νέας ἰδέας.

Ἡ ἰσχὺς τῶν πραγμάτων ὑπὸ ἀλλοίας συνθήκας καὶ ἐκφάνσεις λειτουργεῖ ἐν Ῥωσίᾳ. Ὁ βουλευτισμὸς ἐκεῖ οὐδέποτε θὰ ἐμφιλοχωρήσῃ, ἐνταυτῷ δὲ μεθ' ὅλην τὴν δεσποτικὴν σύστασιν τοῦ Ῥωσικοῦ κράτους, πᾶσαι αἱ ἐπιδράσεις τελουσι εἰς καταστροφὴν του, καθόσον τὸ βραδέως ἐγειρόμενον δημοκρατικὸν καθεστὸς ἐδραϊοῦται. Εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ὁ αὐταρχισμὸς φαίνεται ἀκμάζων καὶ κραταιούμενος, κατ' οὐσίαν ὅμως ἡ ἀκμὴ του ἀντιπαρήλθε καὶ ἡ ὑποχώρησις του εἰς τὸ νεώτερον πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας εἶνε ζήτημα χρό-

* ΕΡΕΥΝΑ, τόμ. Α' σελ. 58.

νου. Ἐν τούτοις ἐν Ῥωσίᾳ συντελεῖται ἔργον ὅπερ δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ συντελεσθῆ ὑπὸ ἄλλο σύστημα εἰμὴ δεσποτικόν· καὶ τὸ ἔργον αὐτὸ εἶναι ῥωσσοποίησις πάντων τῶν ἐν τῷ κράτει στοιχείων, ἢ ἀπέλασις τῶν μὴ ἐπιδεχομένων ῥωσσοποίησιν, διότι διὰ τοῦ τρόπου τούτου νομίζουσιν οἱ διευθύνοντες τὰς τύχας τῆς Ῥωσσίας ὅτι ἐπιτυγχάνεται ἡ παγίωσις πρώτον αὐτῆς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἡ ἐπέκτασις δεύτερον αὐτῆς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Ἀμφότεροι οἱ σκοποὶ οὗτοι ἐπιτυγχάνουσιν ἀκατανικήτως. Ἀφ' ἐνὸς ἡ διαμαρτύρησις κατὰ τοῦ δεσποτισμοῦ ὀγκούται ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος καὶ εἶνε ἀκατάσχετος. Ἀφ' ἑτέρου οὐδὲν φαίνεται ἰκανὸν νὰ ἀνακόψῃ τὴν ῥωσσικὴν ἰσχύν χωροῦσαν ἐν τῷ Αἰμῷ, ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἀσίᾳ, ἐν τῇ Βαλτικῇ, ἐν τῷ Εἰρηρικῷ, διὰ πολέμων, διὰ διπλωματίας, διὰ νικῶν, διὰ ἡττῶν, διὰ σιδηροδρόμων. Βεβαίως ἡ ῥωσσοποίησις τοῦ κόσμου εἶνε ἀδύνατος, ἀποτέλεσμα ἐπομένως τῆς φορᾶς ταύτης τοῦ ῥωσσικοῦ ἔθνους ἔσται ἡ κοσμοποίησις, οὕτως εἰπεῖν, τῆς Ῥωσσίας καὶ ἡ μεταμόρφωσις αὐτῆς.

Ἡ ἐπέκτασις τοῦ ἀμερικανισμοῦ εἶνε ἐν τῶν σπουδαιότερων φαινομένων τῆς γενεᾶς μας. Ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀμερικανικοῦ πνεύματος εἶνε τόσῳ διάφορος ἀπὸ τὰς παλαιὰς ἰδέας ὥστε ὡς συστατικὸν στοιχείον τῆς νέας πανομογενούς Ἀνθρωπότητος ἦτις μέλλει νὰ διαπλασθῆ, εἶνε πολῦτιμος. Θὰ ἐγκεντρίσῃ αὐτὴν μὲ τὸν ἔρωτα τῆς δημιουργητικότητος, τοῦ ὄτρηου βίου, τῆς ἀφόβου ἐρεύνης, τῆς πρακτικῆς χρησιμοποίησεως τῶν πορισμάτων τῆς διανοίας. Δικαίως ἐντεῦθεν ἡ Ἰσχύς τῶν πραγμάτων ἐπιβάλλει ἤδη εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὸν ἀποικιακὸν χαρακτήρα ὃν πρὶν δὲν εἶχε.

Ἀξιοσημείωτος εἶνε ἡ μεταμόρφωσις ἢν ὑπέστη ἡ Ἰαπωνία ἀπὸ τινῶν ἐτῶν. Ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος ἠσπᾶσθη, ἀλλ' ἀδηλος ἡ ἀνέλιξις ἦν πέπρωται νὰ λάβωσι τὰ πράγματα ἐκεῖ βραδύτερον. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ πρόοδος ἦν συνετέλεσε τὸ ἰαπωνικὸν ἔθνος ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ εἶνε ἀληθῶς ἰλνγγιδῶδες. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι οἱ Ἰάπωνες κατενόησαν ἐγκαίρως ὅτι ἀρκεῖ νὰ μεταβάλωσι τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι ἵνα χωρήσωσιν ἐπὶ τὰ πρόσω δι' ἄλμάτων. Δὲν ὤκνησαν λοιπὸν νὰ μιμηθῶσι πᾶν ὅ,τι καλὸν ἔχει ἡ δυτικὴ Εὐρώπη, χωρὶς ν' ἀνακόπτεται ὁ περὶ τοῦτο ζῆλος τῶν ἀπὸ δεισιδαιμονίας ἀναφερομένων εἰς "τὰ πάτρια." Ἀφοῦ καὶ τοὺς ἰαπωνικοὺς χαρακτήρας τοῦ ἀλφάβητου ἐγκατέλειψαν ἀσπασθέντες τοὺς λατινικοὺς ἵνα μὴ ὑπάρχη τὸ ἐλάχιστον κᾶν πρόσκομμα εἰς τὴν μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἰαπωνίας συνάφειαν. Ἡ δρᾶσις τῆς Ἰαπωνίας εἶνε χαρακτηριστικὴ καὶ διδακτικὴ κατὰ τοῦτο ὅτι ἀφομοιοῦσα ἔξωθεν ὅ,τι καλὸν χωρεῖ ὀδηγουμένη ἀπὸ ἴδιον φῶς, ἐκ τῶν ἑνδον. Ἐχώρησε δὲ τόσῳ γοργῶς ὥστε νὰ συνάψῃ τῷ 1902 συμμαχίαν ἐπὶ ἴσοις ὅροις μετὰ

τῆς Ἀγγλίας, κατόρθωμα ἐφ' ᾧ θὰ ἠδύνατο πρὸ μιᾶς γενεᾶς νὰ καυχῆθῃ ἡ Ἑλλὰς ἐὰν οἱ ἰθύνοντες τὰς τύχας τῆς εἶχον φιλοπατρίαν ἴσην πρὸς τὴν φιλαρχίαν των, ἐὰν δηλαδὴ εἶχον φῶς καὶ εὐρύνοϊαν.

Συνελόντι εἰπεῖν, τὸ γόητρον ὅπερ πρὸ πεντηκονταετίας ἤσκει ὁ κοινοβουλευτισμὸς ἐκλείπει ταχύτατα, καὶ δικαίως διότι πανταχοῦ ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις ἔχει ὀργανωθῆ τόσῳ πλημμελῶς ὥστε κατόπιν ὀλίγης διανοητικῆς ἀναπτύξεως οἷοςδήποτε ἄμοιρος ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ πνευματικότητος δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὸ ἀντιπροσωπευτικὸν σῶμα ὅπερ συνεπῶς καθίσταται τυραννικὴ ὀλιγαρχία. Ἀφ' ἑτέρου μεταβαλλομένου τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος ἐπὶ βάσεων τοιούτων ὥστε ὁ ἐνδότερος χαρακτήρ νὰ διαμορφούται θεωρούμενος τιμιώτερος τῆς διανοητικῆς ἐπιτηδειότητος, τότε πᾶς νοήμων καὶ εὐκρινῆς θὰ ἔκρινε τὰς κοινοβουλευτικὰς μεθόδους ἀναξίας σοβαρᾶς προσοχῆς, καὶ ἡ κοινωνία θὰ ἐτρέπετο εἰς τὴν ἐξουρῆσιν νέων μεθόδων πολιτικοῦ βίου—οὔτε μοναρχικῶν οὔτε βουλευτικῶν.

ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ ΕΤΩΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΜΕΓΑΛΟΥ ΝΟΜΟΥ.

Τὸ σπουδαιότατον τῶν βιβλίων ἄτινα ἐξεδόθησαν ἐσχάτως ἀναμφιβόλως εἶνε τὸ ὑπὸ τοῦ μεγάλου ψυχολόγου Φρειδερίκου Μάγερς, ὑπὸ τὸν τίτλον "Ἡ Ἀνθρωπίνη προσωπικότης καὶ ἡ ἐπιβίωσις αὐτῆς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σώματος." Εἶνε προῖον τριακονταετοῦς ἐρεύνης καὶ τὸ ἐγχείρημα οὐ ὁ συγγραφεὺς ἐπελάβετο ὄντως γιγάντιον. Εἰς δύο ὀγκώδεις τόμους συγκειμένους ἐκ 1360 σελίδων ἐκθέτει τὴν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν ἣτις ἀπησχόλησεν αὐτὸν ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον γενεάν, ἵνα καταλήξῃ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἐξακολουθεῖ τὸν βίον τῆς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σώματος, ἀκριβῶς ὅπως καὶ πρὸ τοῦ θανάτου, περιερχομένη μόνον ὑπὸ ἀλλοίας συνθήκας. Ὁ συγγραφεὺς ἐπιλαβόμενος τῆς ἐργασίας του ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν ὑγιᾶ σκέψιν ὅτι ἐὰν ἡ γνώσις τοῦ ἀοράτου κόσμου εἶνε τι ἐφικτόν, θὰ ἐπιτευχθῆ ὄχι ποτε διὰ μελέτης τῶν παραδόσεων, οὔτε δι' εὐστρόφου χειρισμοῦ τῶν μεταφυσικῶν θεωριῶν, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον διὰ τῆς παρατηρήσεως, καὶ τοῦ πειράματος, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς δηλαδὴ τῶν αὐτῶν μεθόδων ἃς μεταχειρίζομεθα διὰ πᾶσαν ἄλλην γνώσιν· θὰ ἐπιτευχθῆ διὰ τῆς βεβουλευμένης, ἀπαθοῦς, ἀκριβοῦς ἐρεύνης τῶν ψυχολογικῶν φαινομένων. Ἐὰν ὑπάρχη ἀόρατος κόσμος, καὶ ἐὰν ὁ κόσμος αὐτὸς ἐν οἰαδήποτε ἐποχῇ τοῦ παρελθόντος ἀπεκαλύφθῃ ἐναργῶς εἰς τὸν ἀνθρώπον, ἀναμφισβητήτως δύναται καὶ σήμερον ν' ἀποκαλυφθῆ ἀρκεῖ νὰ ἐπιζητήσωμεν τὴν ἀποκάλυψιν του κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον. Ἡ συστηματικὴ ἐρευνα, ἡ ἀπροσωπότητος, ἡ ἠρε-

μος, ἡ ὑπομονητικὴ ἔρευνα ὁμολογεῖται ὡς ἡ μόνη μέθοδος πρὸς εὔρεσιν τῆς ἀληθείας, ἐν πάσῃ ἄλλῃ σφαίρᾳ. Πολλῶ μᾶλλον τοιαύτη ἔρευνα ἀπαιτεῖται προκειμένου νὰ ἐξακριβωθῇ ἐὰν τὴν ἐπιούσαν τοῦ θανάτου, ἢ ἐκλείψασα ἀπὸ τοῦ μέσου ἡμῶν προσωπικότης ἀνακτᾷ τὸν μίτον τῆς μηδὲ καὶ διακοπείσης ζωῆς τῆς. Προκειμένου περὶ τῶν δυνάμεων, καὶ περὶ τῆς τύχης τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἠρκέσθημεν πάντοτε εἰς θεωρίας ἀφηρημένας, ἐνῶ ἀκριβῶς προκειμένου περὶ αὐτοῦ τοῦ σπουδαιότατου ζητήματος, ἔπρεπε νὰ καταβάλωμεν ὅλας τὰς προσπάθειας τῆς πρακτικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης. Τοιαύτην προσπάθειαν κατέβαλεν ἐπὶ τριάκοντα ὅλα ἔτη ὁ Μάγερς, καὶ τὰ πορίσματα αὐτοῦ θ' ἀπετελοῦν ἐφεξῆς τὴν πρακτικὴν ἀποψιν ἐκ τῆς ὁποίας ἡ ἐπιστήμη μέλλει νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα. Τί εἶνε ἡ ἀνθρωπίνη προσωπικότης; πῶς συντίθεται, τίς ἡ βᾶσις τῆς ὑπάρξεώς τῆς; πῶς σχετίζεται μετὰ τὸν κόσμον καὶ μετὰ τὰς ὑποστάσεις του; Ταῦτα εἶνε ζητήματα ἐκ τῆς λύσεως τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ὁ ἐν ἐπιγνώσει ἀνθρώπινος βίος. Εἶνε ὅπως μάταιον νὰ ἐπιζητεῖται ἡ λύσις τῶν ἐπὶ τῇ βᾶσει θεωριῶν, παραδόσεων, ἢ αὐθεντιῶν. Ἡ ἐπιζήτησις αὕτη δέου νὰ εἶνε πειραματικὴ καὶ νὰ βασίζεται εἰς τὴν ἔρευναν ἀδιαφιλονικήτων φαινομένων. Ὁ Μάγερς ἐπιμελῶς συνέλεξεν, ἐταξινόμησε καὶ κατέστρωσε ὅλα τὰ φαινόμενα τὰ ὁποῖα ὁ ἐρευνητὴς ὀφείλει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν. Καταπλήσσεται τις βλέπων ἐνώπιον αὐτοῦ γεγονότα βεβαιούμενα ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ, κατὰ τὸν μᾶλλον ἀναμφίλεκτον τρόπον—γεγονότα ἄτινα θὰ ἀπεκάλει θαύματα ἢ μυστήρια, ἀλλ' ἄπερ ἡ ἀφυπνισμένη συνείδησις θέτει ὑπὸ τὸν ἀτάραχον ἔλεγχον τῆς ἐρεύνης πρὸς ἐξαγωγήν πρακτικῶν συμπερασμάτων. Οὕτως ὁ Μάγερς μᾶς βοηθεῖ εἰς τὴν ἐξαγωγήν τῶν συμπερασμάτων μας διὰ τῶν ἐξηγήσεων ἃς προτείνει, καὶ ὄχι μόνον πράττει τοῦτο, ἀλλὰ καὶ μᾶς καθοδηγεῖ οὕτως ὥστε ν' ἀναγνωρίζωμεν ἀμέσως τὴν κατηγορίαν εἰς ἣν ὑπάγονται τὰ ἐκάστοτε ἐμφανιζόμενα εἰς τὴν ἀντίληψιν ἡμῶν φαινόμενα ψυχολογικοῦ χαρακτῆρος. Σποραδικῶς συμβαίνοντα καὶ πολλάκις ἀπαρατήρητα τὰ φαινόμενα ταῦτα, δὲν ἐμποιοῦσιν ἐντύπωσιν, χανόμενα ἐν μέσῳ τῆς καθημερινῆς τύρβης τοῦ βίου, ἀλλὰ συναθροίζόμενα ἐκ περάτων καὶ συγκεφαλαιούμενα εἰς τοὺς δύο θαυμασίους τόμους οὓς ἔχω ἐνώπιόν μου, ἀποτελοῦσιν, ὡς εἶπον, καταπληκτικὸν ὄγκον καταπληκτικῶν ἀφηγήσεων ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ διαπιστουμένων. Ἐν προσεχεῖ τεύχει θὰ μεταφέρω ἐξ αὐτῶν τὰ χαρακτηριστικώτερα. Ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ πρέπει νὰ ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰς γενικὰς ἐξηγήσεις, αἵτινες θὰ χρησιμεύσωσιν ἡμῖν ὡς σκελετὸς μέχρι οὗ βαθμῶν συμπληρώσωμεν αὐτὸν διὰ τῶν ἐπιφυλασσομένων προσθηκῶν. Πρώτην φοράν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ κόσμου, διατυπύεται ἐνώπιον

ἡμῶν ὀρισμένη ἔνδειξις μετὰ ἰσχυρὰν τάσιν πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι τὸ ἐγὼ τοῦ ἀνθρώπου ἐπιζῆ τῆς ἀποσυνθέσεως ἦν ὀνομάζομεν θάνατον. Μὲ ἄλλας λέξεις: Τὴν στιγμὴν ταύτην αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι ἐγὼ ὁ δρῶν, ὁ πάσχων, ἢ ἡσυχάζων. Γνωρίζω ὅτι χθὲς ἦμην ἐγὼ ὁ αὐτός. Γνωρίζω ὅτι αὔριον θὰ εἶμαι ἐγὼ ὁ αὐτός. Ἡ νύξις ἤδη ἦτις μᾶς θέτει ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος τῆς ψυχολογικῆς ἐπιστήμης εἶνε ὅτι ἐὰν ἀποθάνω ἀπόψε, αὔριον θὰ εἶμαι πάλιν ἐγὼ ὁ αὐτός, εἴτε ἡσυχάζων, εἴτε πάσχων εἴτε δρῶν, καὶ θὰ ἀπενίξω εἰς τὸν θάνατόν μου ὄχι ὡς μέλλοντα νὰ συμβῇ, ἀλλὰ ὡς συμβάντα ἤδη! Δύναται νὰ ὑπάρξῃ ζήτημα σπουδαιότερον τῆς ἐρεύνης ταύτης; Ἐν τῶν θεμελιωδῶν ἀξιωματικῶν εἰς ἃ καταλήγει ἡ ἔρευνα τοῦ Μάγερς εἶνε ὅτι ἕκαστος ἡμῶν ἔχει δύο συνειδήσεις ὧν ἡ μία εἶνε ἡ συνήθης ἢ γνωρίζομεν, ἡ δὲ ἄλλη, εἶνε βυθισμένη εἰς εἶδος τι λήθης. Δηλαδή ἔχω α') συναίσθησιν τοῦ ἑαυτοῦ μου καὶ τοῦ περὶ ἐμὲ κόσμου. Συγχρόνως ἔχω β') βαθυτέρα νὰ συναίσθησιν ἦτις ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶνε ἀνεξάρτητος ἑμαντοῦ καὶ τοῦ περὶ ἐμὲ κόσμου. Ἡ α' σύγκειται ἀπὸ ὑπλᾶς ἀναβλαστήσεις ἐκ τῆς β', κατ' ἐκλογὴν ἀναθροσκούσας χάριν τῶν ἀναγκῶν τοῦ βίου εἰς ὃν κινούμαι. Ἡ β' εἶνε ἐν τῷ βυθῷ ἐτοίμη πάντοτε νὰ ῥίψῃ πρὸς τὰ ἄνω ἀπὸ μίαν καταβολάδα ὁσάκις στρέφω τὴν προσοχήν μου εἰς τοῦτο. Αὕτη ἡ β' συναίσθησις ἢ συνείδησις ἀναλαμβάνει ὀλόκληρον τὴν ἀρμοδιότητά τῆς εὐθύς ὡς ὁ θάνατος δόση τέρμα εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ βίου εἰς ὃν κινούμαι ὑποκείμενος εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ ὀργανισμοῦ ὃν φορῶ. Ἵπάρχει δηλαδή μία ἀτρύνητος θάλασσα εἰς τὰ βάθη μου, καὶ δὲν εἶνε εἰμὴ ἀπλοῦς φωσφορισμὸς τῆς ἐπιφανείας ἐκάστη φάσις τῆς συναίσθησεως ἢ ἔχω δρῶν, ἢ πάσχων, ἢ ἡσυχάζων εἰς τὸ διάστημα τῆς παρουσίας ἱστορίας μου. Ἐν τούτοις βαθμῶν διὰ τῶν φωσφορισμῶν τούτων χωρῶ εἰς τὴν αὐτογνωσίαν καὶ καθόσον χωρῶ, κατὰ τοσοῦτον κατακτῶ τὰ ἐδάφη τῆς πραγματικότητος. Ὅπως τὸ ἡλιακὸν φάσμα εἰς ὃ ἀναλύεται ἐκάστη ἀκτὶς φωτός, εἶνε ἐπτάχρονον μόνον, ὄχι διότι τὸ φῶς ἔχει τοιοῦτον περιορισμόν, ἀλλὰ διότι ἡ δύναμις τοῦ ὀφθαλμοῦ μου σταματᾷ εἰς τὸ ἐρυθρὸν ἀφ' ἐνός, καὶ εἰς τὸ ἰόχρονον ἀφ' ἑτέρου, ἐπέκεινα δὲ τῶν δύο τούτων ἄκρων τοῦ φάσματος εἰσὶν ἀντιλήψεις ἄλλαι, ὅπως μυστηριώδεις εἰς τὸν παρόντα ὀφθαλμόν μου. Οὕτω καὶ ὡς πρὸς τὸ φῶς τῆς γνώσεως ἐπέκεινα τῶν δύο ἄκρων τοῦ πρίσματος δι' οὗ αἰσθανόμεθα τὸν κόσμον καὶ τὸν ἑαυτόν μας, ὑπάρχουσιν ἀντιλήψεις ὅπως μυστηριώδεις διὰ τὸν παρόντα ἐγκέφαλόν μας, ἐνταυτῷ ὅμως ἐπιμόνως τείνουσαι νὰ προσπέσωσιν εἰς τὴν ἐπίγνωσιν του, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀμυδρῶς θίγουσαι αὐτόν. Ἡ συλλογὴ τῶν γεγονότων τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου εἶνε μία ὄθησις πρὸς ἐπίγνωσιν τῶν ἐνθεν καὶ ἐνθεν τοῦ φάσματος

πραγματικοτήτων. Ἡμέραν τινα θὰ ἀνακαλυφθῶσιν ἀκτίνες ρέντης του ψυχικοῦ πρίσματος ὅπως ἀνεκαλύφθησαν τοῦ ὑλικοῦ. Τὸ ἐλληνικὸν δημόσιον οὐδὲν γνωρίζει περὶ τῶν σπουδαιοτάτων δεδομένων ἅτινα ἢ πρόσφατος ἔρευνα ἐξησφάλισε καὶ κατέταξε σχηματίσασα καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐπιστημονικὸν ὄρον ἐκ τῶν ἐλληνικῶν λέξεων τῆλε καὶ παθαίνομαι. Οὕτω ὑπὸ τὴν νέαν λέξιν τηλεπάθεια ἔχομεν ὀλόκληρον κατηγορίαν φάκτων διαπιστούμενων τὸ μέγα ἀξίωμα ὅτι "πᾶσα ζωὴ παντοῦ καὶ πάντοτε κέκτῃται τὴν δύναμιν νὰ φανερώη ἑαυτὴν εἰς πᾶσαν ἄλλην ζωὴν" Ἐντεῦθεν τηλεπάθειαν λέγοντες ἐννοοῦμεν τὴν μετάδοσιν οἰαςδήποτε ἐντυπώσεως ἀπὸ μιᾶς διανοίας εἰς ἄλλην ἀνεξαρτήτως οἰουδήποτε τῶν ἀνεγνωρισμένων μέχρι τοῦδε μέσων ἐπικοινωνίας. Τὴν τηλεπάθειαν ὡς ὠρισμένον φυσικὸν νόμον ἀπεδέξαντο ἤδη ὅλοι οἱ ἐρευνηταὶ τῆς ψυχολογίας. Διαφέρουσι μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξήγησιν τῆς λειτουργίας τοῦ νόμου τούτου. Ὁ Κρουξ φρονεῖ ὅτι ἡ τηλεπάθεια συντελεῖται διὰ κυματοειδῶν δαησεῶν ἀναχωρουσῶν ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον. Ὁ Μάγερς ἀποκρούει τὴν θεωρίαν ταύτην προτείνων ἄλλην ὑπόθεσιν μᾶλλον συνάδουσαν πρὸς τὰ φάκτα του καὶ βασιζομένην ἐπὶ τοῦ πορίσματος ὅτι διάφορα τμήματα τῆς αὐτῆς προσωπικότητος δύνανται νὰ ἐνεργήσωσι τόσῳ ἀνεξαρτήτως ἀλλήλων ὥστε τὸ ἓν νὰ μὴ ἔχη εἶδησιν τῆς ἐνεργείας τοῦ ἄλλου. Πλὴν τῆς τηλεπαθείας παρέχεται ἔνδειξις καὶ ἄλλης προσομοίας λειτουργίας ἣτις ἐκλήθη τηλεαισθησία. Αὕτη σημαίνει ὅτι σκηναὶ καὶ σκέψεις ὑφιστάμεναι μακρὰν ἡμῶν ὑποπίπτουν εἰς τὴν ἀντίληψίν μας ἀνευ μεσολαβήσεως τῶν μέχρι τοῦδε ἀνεγνωρισμένων ὀργάνων τῆς ἀντιλήψεως. Ἀπαξ τεθέντων τῶν δεδομένων τούτων, τὰ ἀναγκαῖα συμπεράσματα εἶνε σπουδαιοτάτα καὶ εὐρύτατα. Ἐν πρώτοις συνάγεται ὅτι δυνάμεθα νὰ ἐπιδρώμεν ζωτικῶς ἐπ' ἀλλήλων ἔστω καὶ ἂν εὐρισκώμεθα εἰς μεγάλην ἀπ' ἀλλήλων ἀπόστασιν, ὃ ἔστι συνδεόμεθα πάντες πάντοτε τηλεπαθητικῶς. Ἐὰν δὲ οὕτω ἐπικοινωνοῦμεν ἀνεξαρτήτως τοῦ σαρκίνου ὀργανισμοῦ, καθ' ὃν χρόνον ζῶμεν ὡς ἔνσαρκα ὄντα, ἔπεται ἢ βασιμωτάτη ὑπόνοια ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκριβῶς τρόπον ὑφίσταται καὶ διεξάγεται ἐπικοινωνία μεταξὺ οἰουδήποτε ἐξ ἡμῶν καὶ τινος ὄντος ὅπερ βιοῖ ἀνεξαρτήτως σαρκίνου ὀργανισμοῦ. Ἡ τηλεπάθεια φαίνεται ὅτι λειτουργεῖ ἀνεξαρτήτως τοῦ σαρκίνου ὀργανισμοῦ. Δὲν ὑποβάλλεται εἰς τὰς συνθήκας τῶν συνδεομένων δι' αὐτῆς ὄντων ὅπως δὲν ὑποβάλλεται καὶ ἡ μαρκονογραφία εἰς τοὺς ὑποδέκτας τοῦ μηνύματος. Ἡ τηλεπάθεια ἄρα συνεπάγεται τὴν ὑπαρξίν ἐνὸς περιέχοντος ἄλλου ὅπερ ἐλλείψει καλητέρας λέξεως ὀνομάζομεν πνευματικὸν περιέχον. Τούτου ἀποδεικνυμένου, ἡ ἀνθρωπότης αἶρεται διὰ μιᾶς εἰς ὑπέρτερον πεδίου ἀντιλήψεως τοῦ περὶ αὐτὴν

κόσμου. Ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ἀποδείξεως ἐν μόνον βῆμα ἀπαιτεῖται ὅπως φθάσωμεν εἰς τὴν ἀπόδειξιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐπιζῆ τοῦ θανάτου—ἀπόδειξιν ἣτις ἰσοδυναμεῖ πρὸς γιγαντιαίαν μεταμόρφωσιν τοῦ ὅλου βίου, καὶ πρὸς ἄρδην μεταβολὴν τῶν μεθόδων καθ' ἃς σκεπτόμεθα. Δὲν πρέπει νὰ λησμονώμεν ὅτι ἡ τηλεπάθεια ἔχει ποικίλας φάσεις καὶ ἐφ' ὅσον μελετῶμεν αὐτὴν, τόσῳ εὐρύτερων διαστάσεων ἀποκαλύπτεται ὑπὸ τὰς μελέτας μας. Ἡ πρώτη ἐκδήλωσίς της ἦτο ἀπλή μηχανικὴ μέθοδος συγκεκριμένων ἐντυπώσεων ἢ εἰκόνων ἀπὸ διανοίας εἰς διάνοιαν μεταξὺ δύο προσώπων εὐρισκομένων εἰς ἐπαφήν. Κατόπιν ἔλαβε διαστάσεις. Ἀπεδείχθη ὅτι καὶ ἀνευ συγχρωτίσεως διάνοια μακρὰν ἀπέχουσα δύναται κυριολεκτικῶς νὰ εἰσβάλη εἰς τὴν ἡμετέραν. Καὶ ἂν ὄρη σκιδόντα καὶ ἠχέσσεια θάλασσα μεσολαβῆ, δύο διάνοιαι δύνανται τηλεπαθητικῶς νὰ ἐπικοινωνήσωσι. Διατὶ δὲ ὄχι καὶ ὅταν εὐρισκῶνται εἰς διαφόρους πλανήτας;* Ἐτι πλέον, λογικώτατα δυνατὴ ἡ τηλεπάθεια εἶνε μεταξὺ ἄσωμάτων καὶ ἐνσωμάτων μεταξὺ τοῦ ὄρατοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀοράτου. Καθόσον λαμβάνομεν γνῶσιν αὐτῆς, εὐρισκόμεν καὶ τὴν ἐξήγησιν πολλῶν ἄλλων νόμων καὶ δυνάμεων ἀκατανοήτων μέχρι σήμερον. Καὶ αὐτὸς ὁ ἔρος, κατὰ τὸν Μάγερς, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τηλεπάθεια μεταξὺ δύο συγγενῶν φύσεων, τηλεπάθεια ὄχι σκοποῦσα εἰδικὴν ἐπικοινωνίαν, ἀλλὰ ἐκπροσωποῦσα τὴν ἀμοιβαίαν ἔλξιν πνεύματος πρὸς πνεῦμα. Συναφῆς πρὸς τὴν τηλεπάθειαν εἶνε τὸ πολλαχού παρατηρηθὲν γεγονός τῆς ἐμφανίσεως φαντάσματος παριστῶντος ἡμῖν πρόσωπον μεθ' οὗ συνδεόμεθα καὶ ὅπερ τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς τῆς ἐμφανίσεως πνέει τὰ λείσθια ἢ ἄρτι ἀπέθανεν. Ὁ θνήσκων αὐτόχρονα μεταδίδει τὴν εἶδησιν τοῦ θανάτου του εἰς τοὺς φίλους του, καὶ εἴαν τις ἐξ αὐτῶν ἔχη τὴν ψυχικὴν ὄρασιν, ἢ τὴν ψυχικὴν ἀκοὴν ἀνεπτυγμένην, βλέπει ἢ ἀκούει τὸ τηλεπάθημα, ἢ ἄλλως πως αἰσθάνεται τὴν μακρόθι αὐτοῦ κρίσιμον σκηνήν. Ἐντεῦθεν προκύπτει ὅτι οἱ τηλεπαθητικῶς ἐπικοινωνοῦντες μεθ' ἡμῶν δύνανται νὰ εἶνε ἐν τῇ σαρκὶ ἢ καὶ ἐκτὸς τῆς σαρκός, τοῦθ' ὅπερ δηλοῖ ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶνε ἐφήμερον ὄν, ἀλλὰ σταθερὸν καὶ μόνιμον, ζῶν ἐντὸς παγκοσμίων καὶ αἰωνίων πραγματικοτήτων. Ὁ Μάγερς συνοψίζει ὡς ἐξῆς τὰ ἀδιαφιλονίκητα ἀποτελέσματα τῆς ἐρεύνης του. 1. Καθαρὰ ἐπιβίωσις τοῦ ἀποθνήσκοντος ὃ ἔστι ἐξακολουθήσις τοῦ βίου δυνάμει ὀργανικοῦ νόμου τοῦ Σύμπαντος, καὶ ἀναπαλλοτριώτου δικαιώματος μιᾶς ἐκάστης ψυχῆς. 2. Λεωφόρος ἐπικοινωνίας μεταξὺ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου καὶ τοῦ ὑλικοῦ, ἢ ὀνομάζομεν λεωφόρον ἀνταλλαγῆς τηλεπαθη-

* Παράβαλε ΑΡΔΗΝ σελ. 36 37, 1885, ὅτε οὐδαμοῦ ἔλλοθι εἶχε κὰν γίνῃ λόγος περὶ αἰθερογραφίας.

μάτων ἢ ἄλλως, διατύπωσιν καὶ πραγμάτων δεήσεως, ἢ προσευχῆς. 3. Διατήρησις, ἐν τινι μέτρῳ τοῦλάχιστον, τῶν ἀναμνήσεων καὶ τῶν συμπαθειῶν τοῦ γηίνου βίου, παρὰ τῷ ἐπιβιῶντι πνεύματι. Ἀληθῶς ἄνευ τῆς διατηρήσεως ταύτης, παρατηρεῖ ὁ συγγραφεὺς δὲν θὰ ὑπῆρχε ταυτότης, σημειωτέον δὲ ὅτι οὐδεμία φιλοσοφία καὶ οὐδεμία θρησκεία ἐγγυήθη ποτε τὴν ταυτότητα ἢ ἐγγυάται σήμερον ἢ ψυχολογικὴ ἔρευνα. Ἰδίως τὰ πειράματα τῶν τελευταίων δέκα ἐτῶν, καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν περὶ ὑπνωτισμοῦ γνώσεων, τείνουσι ν' ἀποδείξωσιν ὅχι μόνον ὅτι τὸν ἔνσαρκον βίον διαδέχεται ὁ ἄσαρκος, ἀλλὰ καὶ ὅτι καὶ συνεργασία δύναται νὰ συντελεσθῇ δι' εἰδικῆς συνεννόησεως μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν μεταστάντων. Εἰς τί δύναται νὰ ἀγάγη ἡ τοιαύτη συνεργασία οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ εἶνε γυγάντιον τὸ κατορθῶμα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ὅτι ἀποδεικνύεται ἡ ὑπαρξὶς ἀοράτου κόσμου. Ἀλλὰ ἐπέκεινα τοῦ κατορθώματος τούτου ὑψοῦται ἡ ἐλπίς ὅτι διὰ τῆς συνεννόησεως θὰ μάθωμεν ἐπὶ τέλους κατόπιν ὑπομονῆς καὶ ὑπομονῆς τίς ἀκριβῶς ἢ περαιτέρω τύχη τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος μετὰ τὸ πέρας τοῦ γηίνου βίου. Εἶνε ἀλλοτριῶδες ὄντως νὰ φαντασθῇ τις ὅποιαν τροπὴν θὰ λάβῃ ἡ ἔννοια τῆς ζωῆς, ἀπαξ ὁ μέγας οὗτος προαιώνιος ἀόριστος πόθος τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως ἀρχίσῃ νὰ προβαλῇ εἰς τὴν πραγματοποίησίν του, διὰ τῆς μεταξὺ τῶν μεταστάντων καὶ ἡμῶν τῶν περιλειπομένων ἀμοιβαίας ἀναγνωρίσεως καὶ συνεργασίας ἀνεξαρτήτως τῆς γηθοσύνης ἥτις θὰ πηγᾶσῃ ἐκ τῆς βεβαιότητος, ἐκ τῆς πεποιθήσεως, ἐκ τῆς γνώσεως ὅτι εἰς ἕκαστον ἐξ ἡμῶν ἐπιφυλάσσεται μέγα καὶ ὄλβιον μέλλον ὡς συνέπεια μακρᾶς ποικίλης καὶ περιπετειώδους δράσεως. Ὁ συγγραφεὺς διακρίνει τρία χαρᾶς εὐαγγέλια διαγγελθέντα εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος κατὰ τὸ διάστημα τῶν τελευταίων τριάκοντα αἰώνων. Πρῶτον πρὸ τρισχιλίων ἐτῶν ὁ Θεοῦ ἀνεπτέρωσε τὰς καρδίας τῶν Ἑλλήνων ὑπαινεξάμενος ὅτι βασιλεύει εἰς ἐνιαῖος νόμος ῥυθμίζων τὰ σύμπαντα. Πρὸ δισχιλίων ἐτῶν ὁ Χριστὸς ἀνεξωγόνησε τὴν Εὐρώπην ἐπισφραγίσας τὸν παγκόσμιον νόμον καὶ δὴ ἀποκαλύψας ὑπαρξὶν κόσμου ἐπέκεινα τοῦ ἡμετέρου. Σήμερον ἡ ἀνθρωπότης προσκαλεῖται νὰ ἀντιληφθῇ ὅτι μεταξὺ τοῦ ὁρατοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀοράτου, ὑπάρχει στενὴ σχέσις, ἐπικοινωνία καὶ φιλία ἢ αἱ μέλλουσαι γενεαὶ θὰ ἐμπεδώσωσι, θὰ ἀναπτύξωσι καὶ θὰ διευκρινήσωσι. Τὸ σημερινὸν μήνυμα προώρισται νὰ δημιουργήσῃ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων τὸ συναίσθημα τῆς ἀσφαλείας τὸ προκύπτει ἀπὸ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ζῶντες ἐν τῷ Σύμπαντι εὐρισκόμεθα πράγματι εἰς τὴν ἐστίαν ἡμῶν—καὶ δὴ εἰς τὸ ἀνάκτορον ἡμῶν, ὅτι οἱ φόβοι μας ἐξέλιπον, ὅτι ἐκερδήσαμεν δικαίωμα κυριότητος ἐπὶ τοῦ θαυμασίου μεγάρου μας.

Τίνες εἰσιν οἱ φόβοι οἱ ὅποιοι ἀντιπαρήλθον; Ὅτι μᾶς ἠπέλπει ἀπόσβεσις, ἢ ἀπογνώσις, ἢ ἀπομόνωσις ἐν τῷ κόσμῳ. Τίς ἡ ἀσφάλεια ἢν κατεκτήσαμεν; Ὁ νόμος τῆς τηλεπαθείας. Ἡ τηλεπαθητικὴ κοινωνία εἶνε σύνδεσμος τῆς οἰκουμένης ἐν τῇ ἀτέρμονι ἀπειρία καὶ αἰωνιότητι αὐτῆς. Ἀόρατα καὶ ὁρατὰ συνδέονται παγίως καὶ ἀλληλεγγύως, ἀποκαλύψεις δὲ ἀπὸ τῶν μὲν εἰς τὰ δὲ ἀνέκαθεν ἐδίδοντο, καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου δίδονται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εὐρεῖαι καὶ θαυμάσιαι. Θαυμάσιος ὄντως ὁ νόμος τῆς ἐξελίξεως, ἀλλ' ἔτι θαυμασιώτερος ὁ νόμος τῆς τηλεπαθείας. Καὶ ὅταν ἔχωμεν τὴν ξυνωρίδα τῶν νόμων τούτων ὑπ' ὄψει, τί ὑφίσταται ὅπερ νὰ μὴ καταδείκνυται εἰς ἡμᾶς ἐναργῶς σωτήριον, λυσιτελὲς καὶ εὐελπι; Ἀπὸ ἐποχῆς εἰς ἐποχὴν τηλεπαθεῖται ἡμῖν ἡ ὑπαρξὶς πνευματικοῦ Συμπαντος, καὶ ἡ τηλεπάθησις αὕτη εἶνε κορύφωσις προγενεστέρων ἀποκαλύψεων διὰ τοῦ φωτὸς τῶν ὁποίων ἐννοοῦμεν σαφέστερον τὴν κορυφουμένην ἀποκάλυψιν. Οὕτω τὴν χριστιανικὴν ἀποκάλυψιν ἐννοοῦμεν σαφέστερον ὡς κορύφωσιν προγενεστέρων ἀποκαλύψεων. Ἡ γνώσις, ὡσεὶ Νιαγάρας εἰσρέει εἰς τὸν ἡμέτερον ὀρίζοντα καὶ ἀνοίγει βαθμηδὸν τοὺς ὀφθαλμούς μας. Ὁ κόσμος νόμος ὁ ἰθύνων τὰ πάντα, ἡ Ἴσχυς τῶν πραγμάτων, οὐδέποτε ἀναιρεῖται. Ἐκάστη διαδοχικὴ ἀνακάλυψις δὲν καταλύει ἀλλὰ συμπληροῖ αὐτόν. Οἱ πλείστοι τῶν ἐρευνητῶν ἐν οἷς ὁ Μάγερς ἤχθησαν ὑπὸ τῆς παρατηρήσεως, τοῦ πειράματος καὶ τοῦ πορίσματος εἰς τὴν πίστιν ὅτι μεταξὺ ἡμῶν τῶν ἐπὶ γῆς βιούντων καὶ τῶν ἀπὸ τῆς γῆς μεταστάντων ὑπάρχει ἄμεσος ἤτοι τηλεπαθητικὴ ἀλληλεπικοινωνία, ἄλλοτε μὲν ἀνεπίγνωτος, ἄλλοτε δὲ ἐν ἐπιγνώσει ἐνεργουμένη. Ἴδου δὲ πῶς ὁ Μάγερς διατυπώνει τὸ ὀριστικὸν πόρισμα τῶν ἐρευνῶν του: "Ἐχω βᾶσιμον λόγον νὰ πιστεῦω ὅτι αἱ συνθῆκαι ὑφ' ἃς ζῶσιν οἱ ἀπὸ τῆς γῆς μεταστάντες εἰσὶ συνθῆκαι ἀτελευτήτου ἐξελίξεως ἐν σοφίᾳ καὶ ἀγάπῃ. Τὰς φιλίας καὶ τὰ αἰσθήματα ἄτινα ζῶντες ἐπὶ τῆς γῆς ἐπαγίωσαν, δὲν τὰ λησμονοῦσιν ἐπίσης τοὺς ἐνθουσιασμούς των καὶ τὰς λατρείας των καὶ πάντα τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἰδεώδους ἀγῶνας των, τοὺς διατηροῦσι ζωηροῦς ἐν τῇ συναισθήσει των. Ἐν συνόλῳ οἱ μεταστάντες εἶνε αἰσιόδοξοι. Δὲν ὑποθέτω ὅτι ἐντελῶς εἶνε ἀπηλλαγμένοι φόβων, ἀλλὰ βεβαίως εἰς αὐτοὺς τὸ κακὸν δὲν παρίσταται ὡς τι φρικῶδες ἢ διαβολικὸν ὅπως παρίσταται εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς τι τυραννικὸν ἢ νοσηρὸν. Ἀπεκδυόμενοι ἐκεῖνοι τῶν περιορισμῶν εἰς οὓς ἡμεῖς εὐρισκόμεθα, ἀντιλαμβάνονται ὅτι δὲν ὑπάρχει σύστημα ποινῶν καὶ τιμωριῶν ἐν τῷ Σύμπαντι ὡς ἡμεῖς φανταζόμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπάρχουσι νοσήματα ἀφ' ὧν ὑπέρτεροι—ὑγιέστεροι—ψυχαὶ ἀγωνίζονται ν' ἀπαλλάξωσι τὴν νοσοῦσαν ψυχὴν. Ἰκανὴ τιμωρία καὶ ποινὴ εἶνε ἡ αὐτογνωσία, καὶ

βαθμοὶ τιμωρίας οἱ βαθμοὶ τῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ ψυχᾶς συγγενοῦς χαρακτήρος, οἱ βαθμοὶ δηλαδή τῆς ἀπομονώσεως διὰ τῆς οὕτως εἰπεῖν ἀναστολῆς τοῦ νόμου τῆς τηλεπαθείας ὡς πρὸς τὸν νοσοῦντα. Ὄταν μνημονεύωμεν τινος τῶν μεταστάντων ἐν ἀγάπῃ, ἢ ἀνάμνησις αὕτη εἶνε τηλεπάθημα ἐμφυχοῦν καὶ ἐπιθαρρύνου τὴν ἐξέλιξίν του. Εἶμεθα συνοδοιπόροι καὶ παρορμῶμεν ἀλλήλους ἐπὶ τὰ πρόσω. Πᾶσα συναίσθησις ἀγάπης εἶνε προσευχὴ εἰσακουομένη αὐθωρεῖ, εἶνε τηλεπάθημα περὶ ἀλληλοβοηθείας καρποφοροῦν ἐν καιρῷ. Οὕτω ἡ ψυχολογικὴ ἔρευνα τῆς ἐποχῆς μας ἐπισφραγίζει καὶ συμπληροῖ τὴν χριστιανικὴν ἀποκάλυψιν. Ὁ Χριστὸς διὰ τῆς ἀναστάσεώς Του ἀπέδειξεν ὅτι τὸ πνεῦμα δὲν ἀποθνήσκει. Διὰ τοῦ χαρακτήρος Του καὶ τῶν διδαγμάτων Του διετράνωσε τὴν ἐνότητα μεταξὺ ἀνθρωπίνων καὶ θείων. Τὰ περὶ τῆς τηλεπαθείας ἤδη ἀποκαλυπτόμενα ἔρχονται ὡς ἀνανέωσις τῆς ὑπόσχέσεως Του καὶ δὲν διστάζω νὰ προείπω ὅτι μετὰ ἑκατὸν ἔτη πᾶς λογικῶς σκεπτόμενος θὰ πιστεύῃ ἀδιστακτῶς τὴν Ἀναστασιν τοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ ἐὰν οὐδεμία εἶδησις περὶ τηλεπαθείας ὑπῆρχεν, οὐδεὶς λογικὸς ἄνθρωπος τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου αἰῶνος θὰ ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἔλαβε χώραν τοιοῦτον φαινόμενον. Τὰ γεγονότα ἅτινα ἐκθέτω ὧδε καταδεικνύουσιν ὡς καθαρὰν ἀλήθειαν, ἀσφαλῶς ἀπομένουσιν μετὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν παντοίων ἀγυρτιῶν μεθ' ὧν συνήθως συγκαλύπτεται ἡ ἀλήθεια, ὅτι ἀναμφίλεκτα μηνύματα ἔρχονται πρὸς ἡμᾶς διηνεκῶς ἀπὸ τῆς χορείας τῶν μεταστάντων. Τοῦτο εἶνε θριαμβευτικὴ ἐπισφράγισις τῆς κεντρικῆς ἰδέας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐὰν οἱ ἡμέτεροι φίλοι κατορθοῦσι νὰ μᾶς στέλλωσιν μήνυμα, πόσω μᾶλλον εἶνε πιστευτὸν ὅτι ὁ παμμέγιστος φίλος τῆς Ἀνθρωπότητος, τὸ πανίσχυρον αὐτὸ πνεῦμα εὔρε τρόπον νὰ καταστήσῃ ἑαυτὸ ὁρατὸν εἰς τοὺς ὀμιλητὰς Του μικρὸν μετὰ τὸν θάνατόν του. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν προορισμὸν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, περὶ τούτου εἶχε πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ δόσει ὁ Βουδδισμὸς ἐναργεστέραν εἶδησιν ἐπισφραγιζομένην καὶ ταύτην ὑπὸ τῶν σημερινῶν ἐρευνῶν. Δὲν ὑπάρχουν ἀντίξοοι περιστάσεις ἔξωθι ἡμῶν καὶ οὐδὲν ἐξωτερικὸν ἐμπόδιον δύναται ν' ἀνακόψῃ τὴν ἐξέλιξίν μας. Αὕτη εἶνε ἡ ἀποκάλυψις τοῦ Βούδδα, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ὡς διατυπῶνται ποιητικῶς "πᾶν ὄρος μεταμορφοῦται εἰς ἄνθος" καὶ ὅστις "πολλάκις κατήλθεν εἰς τὸν Ἄδην διὰ τὰ ἀμαρτήματά Του." Δὲν ὑπάρχει δηλαδή λογὸς ἀπογνώσεως ἔστω καὶ ἂν αἱ ἀμαρτίαι μας ἐγείρωσιν ὄρη δυσκολιῶν ἐνώπιόν μας. Ἡ συγκοινωνία μεταξὺ τῶν δύο κόσμων εἶνε εἰσέτι ἀναρθρὸς καὶ ἄκρως στοιχειώδης, ἀλλὰ διὰ μακρᾶς προσπαθείας δύναται νὰ κραταιωθῇ καὶ ἀναπτυχθῇ εἰς βαθμὸν τοιοῦτον

ὥστε ὅ,τι διδακτὸν ἐκ τοῦ ἀοράτου κόσμου νὰ μεταδίδεται ἡμῖν. Οἱ ὀρίζοντες τῆς ἐπιστήμης οὕτω θὰ εὐρυνθῶσι καὶ αἱ ἀπόψεις τῆς ἠθικῆς θὰ διαφωτισθῶσιν. Ἐξέλιξις τοῦ κόσμου ἐν συνείδητος θὰ μετατρέψῃ τὴν δρᾶσιν μας εἰς ζωὴν, καὶ τὴν ζωὴν μας εἰς ἀγάπην—εἰς γηθοσύνην. Ἀγάπη εἶνε ὁ συνδυασμὸς γηθοσύνης καὶ σοφίας, καὶ τὸν συνδυασμὸν τοῦτον ἡ ἐναλλαγὴ μεταξὺ ὁρατῶν καὶ ἀοράτων εἶμαρται νὰ ἐξασφαλίσῃ." Ὁ Μάγερς διὰ μιᾶς εὐστόχου παραβολῆς μᾶς δεικνύει μεγαλοπρεπῆ εἰκόνα πλήρη ἐλπίδων περὶ τοῦ μέλλοντος. Τὰ ἀναρίθμητα πλήθη ἅτινα ἡ ἐξέλιξις προυβίβασεν βαθμηδὸν εἰς οὐράνια ὄντα ἐξαποστέλλουσιν οἰοῦναι ἀποικίας εἰς τὰς ἀωροτέρας σφαῖρας τοῦ σύμπαντος. Εἶνε λίαν φυσικὸν εἰς τοιοῦτος ἀποικος νὰ λατρευθῇ ὡς ὁ Δημιουργὸς τοῦ παντός ἐμφανιζόμενος μόνος εἰς τινα τῶν ἀώρων σφαιρῶν. Τὸ γεγονός εἶνε ὅτι πάντα τὰ γένη ἐλαύνονται ἐπὶ τὰ πρόσω καὶ ἐπὶ τὰ ἄνω ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ κοσμίου νόμου, καὶ ὁ νόμος οὗτος λειτουργεῖ ὅπως τὸν βλέπομεν πανταχοῦ. Μεταδίδει τὴν φλόγα τῆς προόδου ἀπὸ περιέχοντος εἰς περιέχον. Ὁ Χριστιανὸς πιστεύει ὅτι πρὸ δισχιλίων ἐτῶν ὁ ἀόρατος κόσμος ὠμίλησε πρὸς τὸν ὁρατὸν καὶ ἐπέδρασε ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ βεβαιούμενον ἤδη εἶνε ὅτι ὁ ἀόρατος κόσμος ἐξακολουθεῖ ὀμιλῶν εἰς τὸν ὁρατὸν καὶ ἐπιδρῶν ἐπ' αὐτοῦ, πᾶς δὲ ὅστις πιστεύει εἰς τὴν δύναμιν τῆς προσευχῆς πιστεύει ἀναγκαίως εἰς τὸν νόμον τῆς τηλεπαθείας, τουτέστιν εἰς τὴν ἄμεσον ἐπίδρασιν νοῦ ἐπὶ νοῦ. Ἡ ἀποκάλυψις τῆς ἐποχῆς μας συνίσταται εἰς δύο μεγάλας συλλήψεις, τὴν σύλληψιν τῆς ἐνότητος καὶ τὴν σύλληψιν τῆς ἀλληλεγγύης τοῦ ἀπανταχοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Πᾶς ἄνθρωπος ὅστις ποτὲ ὑπῆρξεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἢ ὄλοεν ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς ἀποτελεῖ παντοῦ καὶ πάντοτε ζῶν στοιχείον, ἀναλλοιώτως καὶ ἀδιαλύτως συμπράττον μετὰ τοῦ συνόλου καὶ ὑπὸ κοινοῦ δικαιούμενον εἰς τὴν κληρονομίαν τῆς ὀλβιότητος. Αὕτη εἶνε ἡ παγκόσμιος θρησκεία ἢ ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἐξαγγέλλει. Αὐτὸ εἶνε ὅπερ οἱ μεταστάντες, μαθόντες, προσπαθοῦσι νὰ ἐξαγγείλωσιν εἰς ἡμᾶς ἐφ' ὅσον δύναται, καὶ ἴσως ἐξαρτᾶται ἐξ ἡμῶν νὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δυνάμεων τῶν διὰ τηλεπαθουμένης συμπαθείας καὶ γηθοσύνης ἀντὶ νὰ ἀνακόπτωμεν τὸν δρόμον τῶν διὰ τηλεπαθουμένου ἄλγους. Ἡ ἐκδούλευσις λοιπὸν εἶνε ἀμοιβαία, ἢ ἀλληλεγγύη πλήρης. Ὁ Μάγερς συνιστᾷ ἵνα ἐν τῷ συμφέροντι τῆς ἐρεύνης θεωρῶμεν τὸν θάνατον ὡς ἀπλὴν μετάστασιν ἀπὸ τοῦ ὁρατοῦ εἰς τὸ ἀόρατον καὶ ἀντὶ νὰ θρηνηῶμεν, νὰ συνεννοώμεθα ἐκ τῶν προτέρων ἐπὶ τῷ τέλει ἵνα ὁ πρότερον μεθιστάμενος δόσῃ σημεῖον τι τῆς νέας ὑπάρξεώς του κατὰ προσυμπεφωνημένον σχέδιον. Τοιαῦτα πειράματα ἀναγράφονται ἐμπεριστατωμένως ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ, θαυμασιῶς

ἐπιτυχῆ. Ἡ ἀνάπτυξις καὶ γενίκευσις αὐτῶν θὰ καταστήσῃ τὴν ἀλληλοβοήθειαν μεταξὺ τοῦ μεταστάντος καὶ τοῦ μένοντος πολυτιμον παράγοντα προόδου καὶ εὐημερίας.

ΠΡΟΦΗΤΑΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΥ ΟΒΙΔΙΟΣ.

Ἡ λατινικὴ φυλὴ οὐδέποτε διέτεθη συμπαθῶς πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Πυθαγόρα καὶ τοῦ Πλάτωνος, τῶν δύο τούτων κατ' ἐξοχὴν ἀντιπροσώπων τοῦ ἑλληνισμοῦ. Ἀλλὰ μειονότης τις τῶν Ῥωμαίων ἐνεστερνίσθη τὰ ἑλληνικὰ νάματα καὶ ἐντεῦθεν ἀνεδείχθησαν ἐν Ῥώμῃ ἄνδρες μεγάλης διαπρεπείας ὀφείλοντες τὸ ἀνάστημά των εἰς τὰς ἀνθρωπικὰς ἐμπνεύσεις τοῦ Πυθαγόρα.* Τὸ λεπτὸν αἶσθημα τοῦ ἀνθρωπισμοῦ ὅπερ ἦτο τέως ἄγνωστον ἐν τῇ λατινικῇ φύσει εἰσέδυσεν ἤδη οἶονεὶ ἀκτὶς γλυκότητος εἰς τὸ Ῥωμαϊκὸν κράτος καὶ κατέστησε δυνατὴν τὴν σκηνὴν ἐκείνην τὴν περιγραφομένην ὑπὸ τε τοῦ Πλινίου καὶ τοῦ Κικέρωνος, καθ' ἣν χιλιάδες θεατῶν ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ ἠγέρθησαν μετὰ ἀράς κατὰ τοῦ Πομπηίου καὶ μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς βλέποντας δάκρυα διὰ τὴν ἐνώπιον αὐτῶν ὀδυνηρὰν ἀπόγνωσιν πλήθους ἐλεφάντων βασανιζομένων. Ὁ Κικέρων λέγει ὅτι “ὁ λαὸς ἠσθάνθη τότε εἶδος τι ἀλληλεγγύης πρὸς τὰ γυγάντια ἐκείνα εὐγενῆ ζῶα.” Ὁ Ὀβίδιος γεννηθεὶς τῷ 43 π.χ. ἀνήκεν εἰς τὴν ἀνθρωπικὴν ταύτην Σχολήν, καὶ ἦτο ὁ ποιητὴς τῆς ἐποχῆς του καὶ ὁ ἐρμηνευτὴς τῆς πυθαγορείου φιλοσοφίας. Ἐσπούδασεν ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῶν Ἀθηνῶν ἔνθα καὶ ἔμαθε τελείως τὴν ἑλληνικὴν. Τὸ σπουδαιότατον τῶν ποιημάτων του εἶνε αἱ Μεταμορφώσεις, γοητευτικώτατον ἔργον, πλήρες εὐαισθησίας καὶ ἡμεροφροσύνης. Πλοῦτος φαντασίας διακρίνει ὅλα τὰ ποιήματά του καὶ μολονότι τινὲς ἐπικρίνουσι ἕνια αὐτῶν ὡς ἠθικῶς χαλαρά, ἡ ἐποχὴ ἐν ἣ ἐγράφησαν εἶνε ἀρκετὴ δικαιολογία. Ἀξιὸν ἰδιαίτερας μνείας ὡδε εἶνε τὸ δέκατον πέμπτον βιβλίον τῶν Μεταμορφώσεων ἔνθα ὁ ποιητὴς ἐξαισίως περιγράφει τὰς ἀντικρεοφαγικὰς ἀρχὰς τοῦ Πυθαγόρα. “Τοῦ ζώου τὸ πτώμα! Μὴ μολύνῃς θνητὸ τὸ αἷμα σου μετὰ τὴν ἀποτρόπαιον ταύτην τροφήν. Ἴδου οἱ κλάδοι τῶν δένδρων κλίνοντες ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ὀπωρῶν. Ἴδου τὸ κλῆμα μετὰ τὰς ζειδώρους σταφυλὰς του. Ἴδου τὰ μελιβριθῆ δῶρα τῆς Γῆς. Ἴδου τροφὴ οὐρανία καὶ ἀναίμακτος, σφαγείου ξένη. Δὲν εἶσαι λύκος ἢ πάνθηρ. Δὲν εἶσαι τίγρις τῆς Ἀρμενίας ἢ λέων αἰμοδιψής. Δὲν εἶνε τάφος τὰ ἔγκατά σου· δὲν εἶνε Κύκλωψ ὁ στόμαχός σου. Ἄφες τὸ πτηνὸν νὰ διασχίξῃ τὸν ἀέρα ἐν ἀσφαλείᾳ, τὸν λαγὸν νὰ πλανᾶται εἰς τοὺς λευμῶνας ἀφοβός, καὶ τὸν ἰχθὺν εἰς ἄδολον εἰρήνην ἐν τῷ πελάγει. Πῶς ἤρχισεν ὅλη αὕτη

ἡ τραγωδία τοῦ σφάζειν καὶ τρώγειν; Ἐν ἀρχῇ βεβαίως δὲν ὑπῆρχεν, ἀλλὰ τρώγος τις φαγὼν τὰ κλῆματά μας ἐτιμωρήθη σφαγείς καὶ προσενεχθεὶς εἰς τὸν Βάκχον θυσία. Μετ' ὀλίγον ἐκρίθη καὶ φαγώσιμος ἢ σὰρξ του, ἐξίσου δὲ παραλόγως καὶ τῶν ἄλλων ζῶων βραδύτερον. Παράλογον εἶνε νὰ πιστεύῃς ὅτι οἷοςδήποτε θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἀγάλλεται διὰ τὴν σφαγὴν τῶν ἀθῶων. Πῶς ἔχεις καρδίαν νὰ διατρυνᾷς τὸν λαιμὸν τοῦ ἄμνου ὅστις κραυγάζει ὡσανεὶ ἦτο τέκνον σου; Πῶς κωφεύεις εἰς τοὺς γόους του τοὺς ὀδυνηρούς; Καὶ ἂν αὐτὸ δὲν σέ ἐνοχλῆ, τί θὰ σέ ἐμποδίσῃ ποτε ἀπὸ οἷοςδήποτε ἄλλο κακούργημα; Ὡ παῦσε σέ καθικετεύω, παῦσε τρεφόμενος παρὰ φύσιν καὶ δέξαι τὰ δαψιλῆ δῶρα τῆς Γῆς πρὸς τροφήν σου.” Ὁ ποιητὴς ἀλλαχοῦ ὑμνεῖ τὰς ἀρετὰς τῶν σύκων, τῶν καρῶν, τῶν φοινίκων, τῶν μήλων, τῶν σταφυλῶν, τῶν ἐλαιῶν, τῶν κρομμύων, τῶν ῥαπάνων, τοῦ μέλιτος, τῶν ὠῶν, τοῦ τυροῦ (Μεταμορφ. Βιβλίον 7, 664—682). Ἡ Δήμητρα ἐλατρεύετο ἰδίως ἐν τῇ Ἀττικῇ, καὶ ὁ Ὀβίδιος δὲν λησμονεῖ τὰς εἰς τιμὴν αὐτῆς τελετὰς ἐν Ἀθήναις ὡς συμβολίζουσας τὸν ἀνθρώπινον πόθον τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ πνεύματος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν θηριώδη πόθον τῶν μαχῶν καὶ τοῦ αἵματος. “Ἡ Δήμητρα ἀρέσκεται εἰς ἀθῶας προσφοράς. Φύγε, ἱερεῦ, μετὰ τὴν μάχαιράν σου καὶ ἄφες τὸν ἄκακον βόυν νὰ ἀροτριά τὸν ἀγρὸν σου, νὰ χαίρεται καὶ νὰ σέ πλουτίξῃ.”

A bove succincti cultros removete ministri (Fasti, Βιβλ. 4, 395—416).

Ἡ ἐπιρροὴ τοῦ Ὀβιδίου ἦτο μεγάλη ἐν Ῥώμῃ καὶ ἡ φράσις

Me pascunt olivae, me cichorea levesque malvae
ἐξ ὕμνου πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα τοῦ Ὀρατίου Φλάκκου, συνοψίζει τὸ περὶ διαίτης φρόνημα τῶν πνευματικώτερων Ῥωμαίων.

Τὰ προσηγμένα ἔθρα ἐν τῇ σειρᾷ ταύτῃ εἰσὶν:

Ἡσίοδος (σελ. 70), Πυθαγόρας (σελ. 86), Ἐμπεδοκλῆς (σ. 101), Πλάτων (122), Ἀσώκας (139), Πλούταρχος (38), Χρυσόστομος (54).

Ἡ σειρὰ θὰ ἐξακολουθήσῃ ὡς ἑξῆς:

Ζήνεκας, Ἀπολλώνιος Τυανεύς, Πορφύριος, Μονταίγνιος, Ρουσσῶ, Βολταίρος, Βυφφάν, Νεύτων, Σέλλεϋ, Τορῶ κλπ.

ΖΩΗ ΚΑΙ ΖΥΜΩΣΙΣ.

Τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς ἐν συναφείᾳ πρὸς τὸ πρόβλημα των ζυμώσεων ἀπασχολεῖ ζωηρῶς ἀπὸ τινος τοὺς χημικοὺς καὶ βιολόγους τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Τὸ πρόβλημα τῶν ζυμώσεων εἶνε ἐν τῶν σπουδαιωτέρων ἐν τῇ βιολογίᾳ καὶ περὶ αὐτοῦ ἐμβριθὲς ἄρθρον περιέχει τὸ περιοδικὸν τῆς Νέας Ἑλβετίας. “Χάρπερ” ἐξ οὗ ἀντλῶ τὸ προκείμενον ἐρεῦνημα. Τί ἀκριβῶς συμβαίνει τὸ παράγον ζύμωσις, τί ἐστὶ ζύμωσις δὲν ἐγνώσθη ἀκόμη ὅπως δὲν ἐγνώσθη ἀκόμη τί ἐστὶ ζωὴ. Περιέργου ἄλλ' ἀληθὲς εἶνε ὅτι ζύμωσις καὶ ζωὴ

* *The Ethics of Diet*, by Howard Williams, London, 1896.

φαίνονται λίαν ὁμοία πράγματα. Ἡ φυσιολογία ἀπαντῶσα εἰς τὸ ἐρώτημα τί ἐστὶ ζωὴ, λέγει ἀπλούστατα: Ζωὴ εἶνε σειρά ζυμώσεων. Ἄλλ' ἡ ἀπάντησις δὲν φωτίζει εἰμὴ καθόσον ὑπενθυμίζει ὅτι δύο ἄγνωστα ὁμοιάζουσι πρὸς ἄλληλα. Ἡ ζύμωσις εἶνε καταστρεπτικὴ ἐνέργεια. Τὸ σάκχαρον διὰ τῆς ζυμώσεως καταστρέφεται διὰ νὰ μεταβληθῆ εἰς οἰνόπνευμα. Ἀφ' ἑτέρου παραλλήλως συντελεῖται τὸ ἀντίθετον τῆς καταστροφῆς, ἀνοικοδομὴ ἀκατάπαυστος. Καταβολισμὸς πρωτον, ἀναβολισμὸς ἔπειτα. Θάνατος πρῶτον, ζωὴ ἔπειτα. Τὸ ἄμυλον ἢ ἡ δεξτρίνη διὰ τῆς ζυμώσεως πάσχει ὑδρόλυσιν, ταυτέστι διαλύεται δι' ὕδατος καὶ γίνεταί σάκχαρον, ἀλλὰ δύναται πάλιν δι' ἑτέρας ζυμώσεως νὰ συνδεθῆ καὶ νὰ γίνῃ ἀπὸ σακχάρου, ἄμυλον. Ἡ δραστηριότης τῶν συντελούντων τὴν ζύμωσιν "ἐνζύμων" εἶνε καταπληκτικὴ ἰδίως ἐν τοῖς κυτάροις τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἐκαστον κύταρον τοῦ ἥπατος ἔχει μέγεθος ἴσον πρὸς τὸ μυριοστὸν τοῦ ἄκρου μίᾳς βελόνης. Ἐκατομμύρια ἑκατομμυρίων εἶνε τὸν ἀριθμὸν τὰ κύτταρα ταῦτα καὶ εἶνε ὅλα ἀπαράλλακτα τὴν μορφήν καὶ τὴν δράσιν. Ἐκαστον αὐτῶν εἶνε κέντρον ἐργασίας ἐκτελουμένης ὑπὸ δέκα ἢ δώδεκα "ἐνζύμων" ἀφοσιωμένων εἰς κατασκευὴν ποικίλων εἰδῶν σακχάρου, ὀξέων, καὶ ἄλλων ὑγρῶν καὶ χρωμάτων, δι' ὧν τὰ διάφορα δηλητήρια ὑρπάζονται ἀπὸ τὸ σύστημα καὶ καθιστῶνται ἀνεπιβλαβῆ. Μέρος τῆς ἐργασίας ἦν ἐκτελεῖ τὸ λεπτεπίλεπτον αὐτὸ ἐργαστάσιον εἶνε νὰ συνδέῃ τὰ ὀξέα ἅπερ ἐν αὐτῷ κατασκευάζονται, μὲ διαφόρους οὐσίας ἵνα σχηματίσῃ ἄλλας συνθετώτερας. Ἐν τῷ μεταξύ τὰ ἐνζυμα φροντίζουν νὰ προμηθεύωνται τροφήν δι' ἑαυτά, ὕδωρ καὶ ὀξυγόνον, καὶ νὰ μεταβάλλωσι τὰ χρειώδη των ταῦτα εἰς κατάστασιν κατάλληλον πρὸς ἀφομοίωσιν. Παρομοία δράσις καὶ ζύμωσις συντελεῖται εἰς τοὺς νεφρούς, τὴν σπλῆνα καὶ τὸ πάγκρεας καὶ ἕκαστον τῶν ὀργάνων τούτων ἔχει εἰδικούς σκοποὺς νὰ ἐκπληρώσῃ. Καὶ αὐτὸς ὁ ἐγκέφαλος παράγει εἰδικὴν ζύμωσιν, ἣτις ἀναμφιβόλως εἶνε ἀπαραίτητος εἰς τὴν ἐκφανσιν τοῦ στοχασμοῦ. Ἡ τελευταία λέξις τῆς βιολογικῆς χημείας εἶνε ὅτι διὰ πᾶσαν ζωτικὴν λειτουργίαν γίνεταί καὶ ἰδιαίτερα τὴν ζύμωσιν. Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἢ ζωὴ εἶνε σύστημα παντοίων εἰδικῶν ἀλλοιώσεων, ἐνεργειῶν καταστρεπτικῶν καὶ ἀνοικοδομητικῶν, προκαλουμένων ὑπὸ τῶν πανσμικρίστων ὀργανισμῶν τῶν καλουμένων ἐνζύμων. Τὸ δὲ βιοχημικὸν πρόβλημα τῆς ἡμέρας εἶνε τί πράγματα ἄραγε εἰσὶν αὐτὰ τὰ ἐνζυμα; Τὰ συνθετικά των εἶνε τὰ ἀπλᾶ στοιχεῖα τοῦ ὕδατος, τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ ἄνθρακος, ἀλλὰ τὸ ἀπασχολοῦν τὴν σύγχρονον ἔρευναν εἶνε κατὰ τίνα τρόπον γίνεταί ἢ σύνθεσις ὥστε νὰ προκύπτῃ ζύμωσις καὶ ζωὴ. Χημικοὶ τινες, Γερμανοί, Ἀμερικανοί, καὶ Ἀγγλοὶ κατώρθωσαν διὰ διαλύσεως μετάλλων

νὰ παραγάγωσιν ἐνζυμα ἀνεξαρτήτως τοῦ ζῶντος ὀργανισμοῦ. Εἶνε σπουδαῖον τὸ κατώρθωμα. Ἡ χημεία εὐρηταὶ νῦν εἰς τὴν μεγίστην ἀκμὴν ἐν μέσῳ τῶν ἐπιστημῶν καὶ ἀξιοὶ ν' ἀνακαλύψῃ τί ἐστὶ ζωὴ, ἂν ὄχι νὰ παραγάγῃ ζωὴν. Νὰ παραγάγωμεν ἐκ τοῦ μηδενὸς εἶνε ἀδύνατον ὅσω ἀδύνατον εἶνε νὰ ἐκμηδενίσωμεν οὐσίαν τινά. Θεωρητικῶς δὲν εἶνε ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν ἐπιστημονικὸν συνδυασμὸν τῶν μορίων τῆς ὕλης τοιοῦτον ὥστε νὰ ἐπέλθῃ ζωοποίησις αὐτῆς· τοῦτο ὁμως δὲν εἶνε παραγωγή ἀλλὰ ἀντλησις ζωῆς, καὶ ἡ πηγὴ τῆς μένει πάντοτε ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ ἀπείρου. Τὸ σπουδαῖον εἶνε ὅτι ἡ ἐπιστήμη τείνει ν' ἀποκαλύψῃ ὅτι ἕκαστον ὄν, ἐμφυχον ἢ ἀψυχον, εἶνε ἐκφανσις ἢ ἀποκρυστάλλωσις τοῦ ἀπείρου. Καὶ ἂν ἔτι οἱ χημικοὶ κατωρθώσωσι νὰ κατασκευάσωσι ζωὴν εἰς τὰ ἐργαστάσιά των, δὲν θὰ δυνηθῶσι ποτε νὰ κατασκευάσωσιν ὄντα ἐμφυχα, διότι ἡ ἀπαιτουμένη σύνθεσις πρὸς παραγωγήν ἐνότητος διαφεύγει τὴν σφαῖραν τοῦ χημείου. Μεταξὺ ἐνὸς κοραλλίου καὶ ἐνὸς ἐχίνου, ὑπάρχει ἀπόστασις ἀπείρως μείζων ἢ μεταξὺ ἐνὸς τεμαχίου πίσσης καὶ τοῦ κοραλλίου. Ὡστε δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ μᾶς ἀπασχολῆ τὰ ζήτημα τοῦτο. Ἐκ τῶν χημικῶν ἐρευνῶν ἐντούτοις ἀρυόμεθα πολυτίμους τινὰς νύξεις περὶ τῶν νόμων οἵτινες διέπουν τὴν αὐξήσιν. Εἶνε ἤδη ἀναμφήριστον ὅτι πᾶν ὄν, τι ὑπάρχει, αὐξάνει, ἀλλὰ φαίνεται ἐξόχως πιθανὸν ἀπὸ τινος ὅτι τὸ αὐξάνον, ὑπὸ δεδομένης συνθήκας δύναται νὰ ὑποστρέψῃ εἰς τὸν πρότερον βαθμὸν του. Ἡ δρῦς νὰ γίνῃ αὐθις ἀκρόδρου. Ὁ ἀνὴρ νὰ γίνῃ αὐθις παιδίον. Πεπολιτισμένη φυλὴ νὰ γίνῃ αὐθις ἀρχέγονος. Τὸ φαινόμενον ὅπερ ἀποκαλοῦμεν αὐξήσιν συνίσταται εἰς διαίρεσιν ἐνὸς κυττάρου εἰς δύο ἅμα ἢ ἰσορροπία τοῦ ἀπαιτήσῃ τοῦτο. Οὕτω διὰ τῆς παραλεύσεως τοῦ μακροῦ χρόνου προκύπτουσι τὰ μεγάλα καὶ τὰ κολοσσιαία, ἀλλ' ἂν ἀνακαλύψωμεν τὸν λόγον τῆς ἰσορροπίας ἣτις ἀπαιτεῖ τὴν διαίρεσιν καὶ κατορθοῖ τὴν αὐξήσιν, θὰ δυνάμεθα κατὰ βούλησιν νὰ δημιουργῶμεν τὰς δεδομένας συνθήκας εἴτε πρὸς αὐξήσιν εἴτε πρὸς ὑποστροφὴν τοῦ αὐξάνοντος, εἰς τὴν ἀρχέγονον κατάστασιν τοῦ πρωτοπλάσματος. Τὸ σπουδαῖον λοιπὸν εἶνε ἡ εὑρεσις τῆς κλειδὸς δι' ἧς θὰ προήγομεν τὴν αὐξήσιν τῶν εὐκταίων ἢ θὰ ἐπετυγχάνομεν τὴν ἐλάττωσιν ἢ ἐπίσχεσιν τῶν ἀπευκταίων, ὄντων, πραγμάτων, καταστάσεων ἢ συνθηκῶν. Ἡ ἔρευνα, σπουδὴ καὶ κατανόησις τῆς φύσεως καὶ τοῦ προορισμοῦ τῶν ἐνζύμων εἶνε ἐντεῦθεν μεγίστης σπουδαιότητος, ἀφ' ἧς μάλιστα ἀπεδείχθη ὅτι ἐκάστου βήματος ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῆς ἀφομοιώσεως καὶ τῆς αὐξήσεως προϊστάται ἐν εἰδικῶν ἐνζύμων. Εἴτε πρόκειται περὶ ἐνὸς κόκκου σίτου, εἴτε περὶ ἀνθρώπου, ἕκαστον στάδιον τῆς ἐξελίξεως αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς παραγωγῆς ἢ ἐμφανίσεως ὠρισμένων ἐνζύμων. Ὁ μέγας Ρῶσος βιολόγος Μετσνικὸφ ἀπέδειξεν

ὅτι τὸ γήρας προέρχεται ἐκ τῆς ὀστεοποιήσεως τῶν ἰνῶν ὑπὸ τὴν ἐπενέργειαν τῶν ἐνζύμων. Εἶνε πρόδηλον ἐντεῦθεν ὅτι ἂν καταστῶμεν κύριοι τῶν ὄρων ὑφ' οὓς τὰ ἐνζυμα ἐνεργοῦσι, θὰ γίνῃ δυνατὸν νὰ προλαμβάνωμεν τὴν κατάστασιν ἣν καλοῦμεν γήρας, παρακμῆν, ἐκφυλλισμόν, ἀνακαλύπτουτες οὕτω τὸ μυστήριον τῆς ἀειθαλοῦς νεότητος.*

Ο ΖΟΛΑ ΚΑΙ ΤΑ ΖΩΑ.

“Τὸ θέαμα ἀπολωλὸτος κυνὸς ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς πόλεως μοῦ προκαλεῖ πάντοτε βαθεῖαν ὀδύνην,” γράφει ὁ Ζολά ἐν τινι τῶν τελευταίων ἔργων του. Ἐρευνῶν δὲ τοὺς λόγους τοῦ ἄλγους τούτου ἀγεται εἰς συλλογισμοὺς καὶ ἀπόπειραν οἰκοδομῆς ἠθικοῦ τινος πορίσματος θεμελιώδους σημασίας. “Διατί ἡ τοιαύτη ὀδύνη” ἐρωτᾷ ἑαυτὸν. “Διατί ἡ ἀθλιότης ἐνὸς ἐρήμου κυνὸς προκαλεῖ οἶκτον τόσῳ ἔμπλεων ἀδημονίας, ὥστε νὰ δηλητηριάξῃ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἡμέρας μου; Διατί μέχρι τῆς νυκτὸς καὶ μέχρι τῆς ἐπιούσης παλλάκις ἡ ἀναπόλησις τοῦ ἐγκατελελειμένου αὐτοῦ κυνὸς καταδιώκει καὶ συγκατέχει τὸ πνεῦμα μου ὡσεὶ τις ὑπερτάτη ἀπόγνωσις; Διατί, ἄρα, ἀμηχανῶ περὶ τῆς τύχης του καὶ λέγω κατ' ἑμαυτὸν ἐπανελημμένως: ἄραγε ἀνευρέθη ὁ ἀπολωλὸς αὐτὸς κύων, ἄραγε ἔφαγε τίποτε τὸ ἀτυχὲς ζῶον ἀφ' οὗ τὸ εἶδον; Θέλω νὰ ἐννοήσω διατί τὰ παθήματα ἐνὸς ζῴου ταρατοῦσι τὴν ψυχὴν μου τόσῳ ἰσχυρῶς. Πῶς προέρχεται τὸ αἰσθημα τοῦτο; Βεβαίως θὰ ἔχη ἀποχρῶντα τινα λόγον ἄλλως δὲν θὰ ὑπῆρχε. Τί ἐπιδρᾷ ἐπ' ἐμοῦ ὥστε νὰ συλλογίζωμαι ὅλα τὰ ζῶα τῆς δημιουργίας ὡς μικροὺς συγγενεῖς μου καὶ περὶ τῆς ἀνέσεως αὐτῶν νὰ αἰσθάνωμαι εἶδος τι εὐθύνης; Διατί ἅμα τὰ ἀναλογισθῶ ἡ καρδιά μου πληροῦται οἴκτου, ἀνοχῆς καὶ τρυφερότητος; Διατί ἐπὶ τέλους ἐπιμένω νὰ φαντάζωμαι ὅλα τὰ ζῶα ὡς μέλη τῆς οἰκογενείας μου ὅπως καὶ τοὺς ἀνθρώπους; ναι, πράγματι ἀκριβῶς ὅπως καὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὄντα ομαίμονα. Πολλάκις ἔθεσα εἰς ἑμαυτὸν αὐτὸ τὸ ἐρώτημα καὶ πιστεύω ὅτι οὔτε ἡ φυσιολογία οὔτε ἡ ψυχολογία δύνανται νὰ δόσωσιν ἀποχρῶσαν ἀπάντησιν. Ἡ στάσις τῶν ἀνθρώπων ἀπέναντι τῶν ζῴων εἶνε τριῶν κατηγοριῶν. Ἐπάρχει ἡ κατηγορία τῶν φίλων, ἡ τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἡ τῶν ἀδιαφορούντων πρὸς αὐτά. Καὶ θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ γίνῃ ἀπογραφή ὅπως ἐξακριβωθῇ ἡ ἀριθμητικὴ ἀναλογία ἐκάστης κατηγορίας. Τότε θὰ ἔμενε πάλιν ἀνεξήγητον διατί ὑπάρχει ἡ κατηγορία τῶν ἀγαπώντων αὐτά, διατί ἡ τῶν μισούντων αὐτά, καὶ διατί ἡ τῶν ἀμελούντων αὐτά. Ἴσως θὰ ἠδύνατό τις νὰ ἀνακαλύψῃ γενικόν τινα νόμον λανθάνοντα ὑπὸ τὸ τρίτον αὐτὸ αἰσθημα. Ἀπορῶ δὲ πῶς οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἀνέλαβε τὴν ἐρευναν ταύτην. Ἐχω

πεποίθησιν ὅτι τὸ πρόβλημα εἶνε στενῶς συνδεδεμένον μὲ παντοῖα σοβαρὰ ζητήματα θίγοντα οὐδὲν ἦττον ἢ τὰς βάσεις ἐφ' ὧν ἡ ἀνθρωπότης αὐτὴ ὑφίσταται. Ἐλέχθη ὅτι τὰ ζῶα ἐπέχουσι τόπον παιδίων ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀγάμων γυναικῶν, ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶνε ἀληθές. Ἡ πρὸς τὰ ζῶα ἀγάπη εἶνε ἐπίμονος καὶ δὲν ὑποχωρεῖ πρὸ τῆς μητρικῆς ἀγάπης ὅταν αὐτὴ ἀφυπνισθῇ. Ἡ μήτηρ ἀγαπᾷ περιπαθῶς τὰ τέκνα της καὶ ἐνταυτῷ διατηρεῖ τὴν αὐτὴν στοργὴν πρὸς τὰ ζῶα, ἣν εἶχε πρὸ τοῦ γάμου της. Ἡ στοργὴ ἀκριβῶς αὐτὴ εἶνε εἰδικὴ δύναμις. Εἶνε χωριστὴ καὶ διακεκριμένη ἐκδήλωσις τῆς παγκοσμίου καθολικῆς ἀγάπης, καὶ ὄχι τροποποιήσις ἢ διαστροφή μιᾶς τῶν φάσεων αὐτῆς. Ἀγαπᾷ τις τὰ τέκνα του, ἀγαπᾷ τις τοὺς γονεῖς του αὐτὴ εἶνε ἡ μητρικὴ ἀγάπη καὶ ἡ υἱικὴ ἀγάπη. Ἀγαπᾷ τις μίαν γυναῖκα καὶ αὐτὴ εἶνε ἡ αἰωνία, ὑπερτάτη ἀγάπη. Τέλος ἀγαπᾷ τις ζῶα καὶ αὐτὴ ἔτι εἶνε ἀγάπη, ἀγάπη ἔχουσα τοὺς ὄρους της καὶ τὰς συνθήκας της τὰς ἀνάγκας της, τὰ ἄλγη της καὶ τὰς γηθοσύνας της. Οἱ μηδέποτε αἰσθανθέντες τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ἀγάπης, τὸ χλεύαζουσιν, ἐνοχλοῦνται μάλιστα ὅταν ἀκούωσι νὰ γίνεταί λόγος περὶ αὐτοῦ, τὸ ἀνακυρήττουσι παράλογον, ἀκριβῶς ὅπως οἱ μὴ εὐρίσκοντές τι ἀξιαγάπητον εἰς τινὰς γυναῖκας, ἀρνούνται ὅτι ἄλλοι δύνανται νὰ τὰς ἀγαπήσωσιν. Ὡς ὅλα τὰ λεπτὰ αἰσθήματα, οὕτω καὶ ἡ πρὸς τὰ ζῶα ἀγάπη εἶνε αἰσθημα πτερόεν καὶ γοητευτικόν, πλήρες πικρίας καὶ πλήρες γλυκύτητος. Τίς βούλεται σπουδάσαι αὐτό; Τίς βούλεται ἐρευνῆσαι τὰ βάθη τῶν ριζῶν ἅς ἡ πρὸς τὰ ζῶα ἀγάπη ἔχει ἐντὸς τῆς ἰδιοσυστασίας μας; Τὸ ἐπ' ἐμοῖ ὁσάκις ἀναλογίζομαι τὸ θέμα τοῦτο, αἰσθάνομαι πεποίθησιν ὅτι ἡ στοργὴ μου διὰ τὰ ζῶα βασιζέται ἐπὶ τοῦ γεγονότος ὅτι δὲν ἔχουσι τὴν δύναμιν νὰ ὀμιλήσωσι, νὰ ἐξηγήσωσι τὰς χρεῖας των ἢ νὰ ἀφηγηθῶσι τὰς δοκιμασίας των. Πλάσμα πάσχον καὶ μὴ ἔχον τὸν τρόπον νὰ καταστήσῃ ἑαυτὸ καταληπτὸν εἰς ἡμᾶς, δὲν εἶνε τι ἄξιον οἴκτου, τρόμου καὶ ἀδημονίας; Ἐνταῦθα ἔγκειται τὸ ζήτημα. Διατί τὸ ὑγιὲς ζῶον, τὸ ζῶον ὅπερ δὲν ἔχει τὴν ἀνάγκην μου, εἶνε μολαταῦτα πάντοτε ἱκανὸν νὰ μοὶ ἐμπνέῃ φιλίαν ὡς οἰοσδήποτε γνώριμος, ἀδελφός, ἀδελφῆ, σύντροφος οἷοςδήποτε ἂν ποθῶ καὶ ἀποζητῶ; Διατί ἡ στοργὴ αὐτὴ ἐν ἐμοῖ, καὶ διατί ἡ ἀδιαφορία ἐν ἄλλοις, καὶ ἐν ἄλλοις μάλιστα μῖσος; Τὰ ζῶα δὲν ἀπέκτησαν ἀκόμη πατρίδα. Μέχρι τοῦδε δὲν ἤκουσέ τις νὰ ὑπάρχουσι Γερμανοὶ κύνες, καὶ Γάλλοι κύνες. Ἐπάρχουν μόνου κύνες οἵτινες πάσχουν ὅταν στεροῦνται. Δὲν εἶνε, ἄραγε, δυνατόν τὰ ἔθνη νὰ ἀνοικοδομησῶσι μίαν ἀρμονίαν βασιζομένην ἐπὶ τῆς ἀγάπης ἣν αἰσθανόμεθα διὰ τὰ ζῶα; Ἀπὸ αὐτὴν τὴν παγκόσμιον—καθολικὴν πρὸς τὰ ζῶα ἀγάπην, ἣτις δὲν ἔχει σύνορα, δὲν θὰ ἠδυνάμεθα, ἄραγε, ν'

* 186 ΕΡΕΥΝΗΣ τομον Α' σελ. 46.

ἀνοικοδομήσωμεν παγκόσμιον—καθολικὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀλλήλους; Οἱ κύνες ἀνὰ τὴν οἰκουμένην πᾶσαν εἶνε ἀδελφοί, καὶ τυγχάνουσι παντοῦ τῶν αὐτῶν θωπειῶν, ἀπολαύουσι, παντοῦ τῶν ἀγαθῶν τοῦ αὐτοῦ κώδικος δικαιοσύνης. Αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ γεγονός περιέχει τὴν νύξιν περὶ θεμελιώσεως ὀλοκλήρου ἔθνους ἀπολαύοντος ἐλευθερίας καὶ ἰσότητος. Ἀντιθέτως πρὸς τὴν φιλοπόλεμον καὶ ἀδελφοκτόνον ιδέαν τῶν διακεχωρισμένων ἐθνικοτήτων, ἡ παρεχομένη νύξις εἶνε ἰσως προανάκρουσμα ἀνθρωπίνης συναδελφώσεως καὶ εὐημερίας. Δὲν θὰ ἀναφανῆ, ἄραγε, μέγας τις νοῦς ὅστις νὰ μᾶς δείξῃ ὅτι ἐπὶ τοῦ κοινοῦ αὐτοῦ συναισθήματος πάντων τῶν ἐμψύχων ὄντων βασιζέται ἀκριβῶς ἡ ζείδωρος ἀρχὴ τῆς παγκοσμίου ἐνάτητος, τὸ ἀσφαλὲς θεμέλιον τῆς εἰρήνης καὶ ἀδελφωσύνης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους;

Αἱ ἰαπωνικαὶ ἐφημερίδες διηγοῦνται πῶς ἡμέραν τινα ὁ διαπρεπὴς ἐργοστασιάρχης κ. Σιβουσάβας ἔλαβε διὰ τοῦ ταχυδρομείου δέμα περιέχον αἰμοσταγῆ χεῖρα ἀνθρωπίνην ἀποκεκομμένην ἀπὸ τοῦ βραχίονος, καὶ ἐξηγοῦσι τὴν προέλευσιν τοῦ πράγματος ὡς ἑξῆς. “Ὁ κ. Σιβουσάβας ἐξεπλάγη λαβὼν τοιοῦτον δῶρον καὶ προσβληθεὶς διὰ τὴν ἀνευλιβείαν τοῦ ἀγνώστου ἀποστολέως πρὸς τὸ εὐνόητον πρόσωπον ἐνὸς Σιβουσάβα προσεκάλεσε τὴν ἀστυνομίαν ἵνα ἀνακαλύψῃ καὶ τιμωρήσῃ τὸν δράστην παραδειγματικῶς. Τί συμβαίνει λοιπὸν; Ἡ ἐκθεσις τοῦ ἀστυνομίου ἔχει ὡς ἑξῆς: “οὐχὶ μακρὰν τοῦ μεγάρου τοῦ κ. Σιβουσάβα, ὑπάρχει ναυπηγεῖον, ἀνήκον εἰς αὐτὸν τὸν κ. Σιβουσάβαν ὅστις κερδίζει πολλὰς χιλιάδας τάληρα κατ’ ἔτος διὰ τῆς ἐργασίας ἐνεακοσίων ἐργατῶν. Μίαν ἡμέραν ἡ δεξιὰ χεὶρ ἐνὸς νεαροῦ σιδηρουργοῦ συνετρίβη ὑπὸ τὸ βάρος ἀτμήρους σφύρας ζυγίζουσης ἕνα τόννον καὶ ἤμισιν καὶ χειρίζομένης ὑπὸ ἄλλου ἐργάτου ἡλικίας 62 ἐτῶν! Ὁ εἰκοσιπενταετῆς ἐργάτης οὗ ἡ χεὶρ τοιοῦτοτρόπως ἀπεκόπη κατάκειται ἐν τῷ νοσοκομείῳ. Οἱ λοιποὶ ἐργάται συνεισέφερον μικρὸν ποσὸν ὑπὲρ τῆς οἰκογενείας τοῦ παθόντος διότι ὁ κ. Σιβουσάβας ἠρνήθη πᾶσαν ἀρωγὴν ἰσχυρίζομενος ὅτι δὲν ὑπῆρχε νόμος ὑποχρεῶν αὐτὸν εἰς τοῦτο. Αὕτη λοιπὸν εἶνε ἡ χεὶρ ἡ ἀποσταλεῖσα τῷ κ. Σιβουσάβα ἐπὶ τῷ σκοπῷ ἵνα ἀφυπνωθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ του αἰσθημὰ τι οἴκτου διὰ τοὺς ὑπ’ αὐτὸν ἐργάτας ὧν τὸ αἷμα ἀπὸ ἐτῶν ἐκμυζῶν ἀποταμιεύει ἐν μορφῇ χρυσίου” Ἡ ἀναγράφουσα τ’ ἀνωτέρω ἐφημερίς προσθέτει “Ἡκούσαμεν ἐξ αὐθεντικῆς πηγῆς ὅτι ὁ κ. Σιβουσάβας πράγματι συνεκινήθη ὑπὸ τῆς ἐν λόγῳ χεὶρός καὶ σκέπτεται ὅτι ὄντως ὀφείλει κάτι νὰ πράξῃ ὑπὲρ τοῦ δυστυχοῦς ἐργάτου. Εἶθε νὰ πράξῃ τι. Λέγεται ὅτι εἶνε διοικητὴς πενήκοντα ἐταιριῶν αἰτίνες χρησιμοποιοῦσι χιλιάδας ἐργατῶν πασχόντων χεῖρονα τῆς ἀποκοπῆς ἐνὸς μέλους τοῦ σώματος των. Πεντακισχίλια κοράσια μοχθοῦσιν εἰς τὰ ὑφαντήρια τοῦ κ. Σιβουσάβα, καὶ φθίνουσιν ἀπὸ φυματίωσιν ἐξ αἰτίας τοῦ κακοῦ ἀερισμοῦ καὶ τῆς ἀνεπαρκούς τροφῆς ἐν συνδυασμῷ πρὸς ὑπερβάλουσαν ἐργασίαν. Ἐὰν ἐν ἐκάστῳ τῶν ἐργοστασίων τοῦ κ. Σιβουσάβα ὑπῆρχεν εἰς ἐργάτης εὐφύτης ὅσον ὁ ἀποστείλας τὴν ἀποκοπέσαν χεῖρα, ὁ κ. Σιβουσάβας θὰ ἐλάμβανε μίαν χεῖρα, ἢ ἕνα πόδα, ἢ μίαν κεφαλὴν καθ’ ἐκαστὴν ἡμέραν. Κύριε Σιβουσάβα, ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἐρευνήσητε.”

Ἡ βιογραφία τοῦ Χώξλεϋ, τοῦ περιωνύμου Ἀγγλοῦ ἐρευνητοῦ τῶν ἐπιστημονικῶν νόμων, ἐξεδόθη κατ’ αὐτὰς συγγραφείσα ὑπὸ τοῦ υἱοῦ του. Τὰ ἔργα τοῦ Χώξλεϋ ἀποτελοῦσιν ἐννέα τόμους. Ἦτο ἀνὴρ μεγίστης ζωτικότητος, καὶ ὅ,τι ἐχαρακτήρισε τὴν δράσιν του ἦτο ὅτι καθίστα γοητευτικὰ καὶ τὰ ξηρότατα τῶν ἐπιστημονικῶν θεμάτων. Ἦτο ἡλικίας δεκαεννέα ἐτῶν ὅτε ἀνεκάλυψε τὴν μεμβράνην τὴν περιβάλλουσαν τὴν ρίζαν τῆς ἀνθρωπίνης τριχός, καὶ νεαρώτατος ἔτι ὅτε ὁ μέγας Γερμανὸς βιολόγος Βίρχω τὸν ἀπεκάλεσε τέλειον ζωολόγον καὶ ἄξυδερκῆ ἐθνολόγον. Μεταξὺ τῶν ἀξιοσημειώτων ἐπεισοδίων αὐτοῦ ἡ βιογραφία ἀναφέρει εἶνε ἡ περίπτωτος συνάντησις τοῦ Χώξλεϋ ἐν Ὁξφόρδῃ τὸ 1860 μετὰ τοῦ σοφοῦ ἐπισκόπου Βίλβερφορς. Ὁ ἱεράρχης ἀγορεύων ἐχλεύαζε τὸν Χώξλεϋ καὶ τὸν συνεργάτην τοῦ Δάρβιν, ἐν τόνῳ ἐπικεικὸς σατυρισμοῦ καὶ μακροθύμου ἐπιτιμήσεως. Σπανία ἦτο ἡ εὐγλωττία του καὶ ἡ ῥητορικὴ του δεξιότης ὅτε ἐξέτετε τὰ ἀκαταμαμάχτητα (δι’ αὐτὸν) ἐπιχειρήματα ὅτι ἡ ιδέα τῆς ἐξελίξεως εἶνε τι φρούδον καὶ μωρόν. Αἰφνης στρεφόμενος πρὸς τὸν Χώξλεϋ, τὸν ἐρωτᾷ μετὰ μειδιήματος πλήρους ἐκκλησιαστικῆς γλυκύτητος, ἀλλὰ συνάμα καὶ ἀγροικίας “δὲν μοι λέγετε κύριε Χώξλεϋ ἀπὸ τῶν ἐκ πατρὸς ἢ ἀπὸ τῶν ἐκ μητρὸς πάππον σας κατάγειθε ἐκ πιθήκου;” Ὁ Χώξλεϋ ἀκούσας τοῦτο ἐστράφη ἀθουρβήτως πρὸς τὸν πρόεδρον καὶ πλήξας τὸ γόνυ πρὸς ἐκδήλωσιν γηθοσύνης, ἀνέκρυσεν “ὁ Κύριος εἰς χεῖρας μου παρέδωκεν αὐτόν.” Ἐγερθεὶς δέ, ὑψηλός, ἰσχνός, ὠχρός, ἤρεμος καὶ σοβαρὸς ὡς ἦτο πάντοτε εἶπεν “οὐδὲν ὄνειδος εἶναι ἔχω πύθηκον ὡς πρόγονον, ἀλλ’ ὄνειδος θὰ ἦτο εἶποτε συνεδεδῆμι μετ’ ἀνθρώπου ὅστις τῶν ἐαυτοῦ μεγάλων χαρισμάτων ποιεῖται χρῆσιν πρὸς ἐπισκοτισμὸν τῆς ἀληθείας.” Αἱ λέξεις αὗται ἦσαν τρομεραὶ καὶ εἶνε χαρακτηριστικὸν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ τῆς χώρας ὅτι κυρίαί τινες ἐλειποθύμησαν γενόμεναι μάρτυρες τῆς μονομαχίας ταύτης μετὰ τοῦ ἐπιστήμονος καὶ τοῦ ἱερέως. Εἶνε ἀξιοσημειώτων ὅτι ὁ Χώξλεϋ πάσας τὰς περὶ τὴν φυσιολογίαν ἐρεῦνας του, ἐξ ὧν τὰ σπουδαιότατα τῶν πορισμάτων προέκυψαν, ἐξετέλεσε χωρὶς νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ εἰδεχθῆς μέσον τῆς ζωτομίας. Ἀλλ’ οἱ μωσαττόμενοι τὴν ἀπάνθρωπον ταύτην μέθοδον ἔχουσι δίκαιον παράπονον κατὰ τοῦ Χώξλεϋ ὅτι δὲν ἐξεφράσθη κατ’ αὐτῆς κίτοι ἐδήλωσεν ὅτι αὐτὸς ἀτομικῶς οὐδέποτε θύ τὴν μετεχειρίζετο ἄτε ἀπείρως ἀπεχθῆ πρὸς τὰς κλίσεις του.

Τεσσαράκοντα ὀκτὼ γυναῖκες ὑπέστησαν ἐξετάσεις εἰς τὰ ἐλβετικά πανεπιστήμια, γενόμεναι διδάκτριαι τῆς ἰατρικῆς, ἐντὸς τοῦ 1901. Ἐξ αὐτῶν τριάκοντα καὶ μία εἰσὶ Ῥωσίδες καὶ ἐξ Γερμανίδες, αἱ δὲ λοιπαὶ ἕνδεκα Γαλλίδες καὶ Ἑλβετίδες. Εἰς τὸ φινλανδικὸν πανεπιστήμιον τοῦ Ἑλζινγκφορ φοιτῶσι πολλαὶ ἑκατοντάδες νεανίδων. Πόσω ταχέως ἐχώρησεν ἡ γυναικεία ἐκπαιδευτις ἐν Φινλανδίᾳ δεικνύει ὁ πίναξ τῶν ἐγγραφῶν, εἰς τὸ εἰρημένον πανεπιστήμιον ἀπὸ τοῦ 1870 ὅτε ἐνεγράφη ἡ πρώτη φοιτήτρια. Τῷ 1890 ἐνεγράφησαν δεκαεννέα σήμερον δὲ ἀριθμοῦνται κατὰ ἑκατοντάδας. Αἱ φινλαντίδες φοιτήτριαι χαίρουσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα ἄπερ καὶ οἱ φοιτηταί. Μετέχουσι πασῶν τῶν συζητήσεων καὶ ψηφίζουσιν ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῶν ἀφορώντων τὴν διοίκησιν τοῦ πανεπιστημίου. Αἱ πλείους ἐγγράφονται εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν καὶ μόνον 28 ἐξ ἑκατὸν ἀκολουθοῦσι σπουδὰς ἐπιβαλλομένας διὰ τὸ δίκλωμα τῆς ἰατρικῆς. Ἐπτά ἐξ ἑκατὸν σπουδάζουσι νομικῶς, οὐδεμία δὲ ποτε ἐνεγράφη εἰς τὴν θεολογικὴν σχολὴν.